

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Публічне управління та адміністрування
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	28 «Публічне управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	281 «Публічне управління та адміністрування»

Форма навчання: **очна (денна)**

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС»

здобувача *Хоменко Карини Миколаївни*

Науковий керівник: *д.е.н., професор Тищенко О. П.*

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: *д.держ.упр., професор Карпенко О.В*

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА**

Публічне управління та
адміністрування

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

28 Публічне управління та
адміністрування

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

281 Публічне управління та
адміністрування

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Н.В.
Федірко

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.В.
Карпенко

2023
р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Хоменко Карині Миколаївні

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «24» лютого 2023 р. № 373 - ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

Міністерства цифрової трансформації України, Державної служби статистики України

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретико-правові засади дослідження цифрового ринку
Розділ 2	Аналіз результативності державної політики України щодо вступу в єдиний цифровий ринок ЄС
Розділ 3	Напрями удосконалення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС

Об'єкт дослідження:	Політика цифрового розвитку
Предмет дослідження:	Державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС
Мета кваліфікаційної бакалаврській роботи:	Обґрунтування напрямів удосконалення державної політики України щодо інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити сутність та зміст поняття «цифровий ринок», систематизувати його складові. 2. Узагальнити нормативно-правові документи щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС; розкрити організаційні основи та принципи його функціонування. 3. Розкрити передумови, переваги та доцільність інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.
У розділі 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснити аналіз розвитку цифрової інфраструктури в Україні та дати оцінку відповідності цифрового потенціалу європейським критеріям. 2. Проаналізувати, дати оцінку стану нормативно-правової бази та діючих угод з питань інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. 3. Здійснити аналіз програм (заходів, ініціатив) державної політики цифрового розвитку, дати оцінку їх результативності та визначити проблеми, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.
У розділі 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного, фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. 2. На основі узагальнення кращого закордонного досвіду надати рекомендації щодо доцільності його використання на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. 3. Розробити рекомендації щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку.

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____

О.П. Тищенко

«27» лютого 2023 р.

Завдання одержав здобувач

_____

К.М. Хоменко

«27» лютого 2023 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота складається із переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, якими охоплюються дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (56 найменувань).

«Державна політика інтеграції України до єдиного цифрового розвитку ЄС»

Об'єкт дослідження – політика цифрового розвитку.

Предмет дослідження – державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення державної політики України щодо інтеграції до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- Визначити сутність, зміст поняття «цифровий ринок», систематизувати його складові та розкрити передумови, переваги та доцільність інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;
- Узагальнити нормативно-правові документи щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС; розкрити організаційні основи та принципи його функціонування;
- Здійснити аналіз розвитку цифрової інфраструктури в Україні та дати оцінку відповідності цифрового потенціалу європейським критеріям та аналіз програм (заходів, ініціатив) державної політики цифрового розвитку, дати оцінку їх результативності та визначити проблеми, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;
- Проаналізувати, дати оцінку стану нормативно-правової бази та діючих угод з питань інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;
- Обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного, фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;
- На основі європейського досвіду надати рекомендації щодо доцільності його використання на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС та розробити

рекомендації щодо активізації співробітництва України та з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС;

Практичне значення отриманих результатів: результати даного дослідження можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій для державних органів та бізнесу з метою ефективної інтеграції України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу. Розробка та реалізація таких рекомендацій може допомогти українським компаніям збільшити доступ до цифрових ресурсів та ринків, залучити інвестиції та підвищити конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Крім того, вивчення теми може допомогти у розвитку державної політики з питань цифрової інтеграції, а також збільшити рівень свідомості громадян про можливості та виклики, пов'язані з цифровим розвитком.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: державна політика, цифровий ринок, європейська інтеграція, цифровізація, цифрова трансформація.

Відгук
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету економіки та управління
освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування»

Хоменко Карини Миколаївни

на тему: «Державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС»

Актуальність кваліфікаційної бакалаврської роботи Хоменко К.М. зумовлена, з одного боку, прискоренням процесів цифровізації усіх сфер та процесів економічного та соціального буття, а з іншого – прагненням України якомога швидше інтегруватися у єдиний цифровий ринок ЄС. Побудова представленої роботи в цілому є логічною, формулювання об'єкта, предмета, мети, завдань та висновків мають несуттєві змістовні або редакційні недоліки.

При написанні роботи авторкою використано репрезентативний масив класичних, полемічних вітчизняних бібліографічних джерел – монографій, підручників, публікацій у фахових виданнях, положень законодавчо-нормативних актів, аналітичних матеріалів. Однак, судячи з переліку літератури, у дослідженні не використано першоджерел, авторами яких є науковці з розвинених західноєвропейських країн.

У теоретичній частині роботи основні поняття здебільшого визначені, але не завжди наявні критичні зіставлення та узагальнення різних поглядів, авторська наукова позиція чітко не представлена. Систематизовано перелік нормативних актів щодо регулювання цифрового ринку, проте критичний аналіз їх змісту є недостатнім.

В аналітичній частині проведений аналіз результативності державної політики щодо вступу України у єдиний цифровий ринок в цілому відповідає вирішенню поставлених завдань, але підходи щодо використання відповідних методів аналізу застосовані здобувачем без усвідомлення їх призначення та результатів.

Авторські рекомендації та пропозиції (3-й розділ) щодо напрямів удосконалення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС не конкретизовані в частині оцінки термінів, необхідних витрат на їх реалізацію та результативності впливу на процес активізації співробітництва України з країнами ЄС на шляху інтеграції у єдиний цифровий простір.

Текст кваліфікаційної роботи оформлено із дотриманням вимог, наявні незначні стилістичні порушення та помилки. Робота виконувалася дипломанткою ритмічно, відповідно до регламенту, окремі частини науковому керівнику надавалися своєчасно, попередній захист експертною комісією оцінений позитивно.

Кваліфікаційна бакалаврська робота **Хоменко К.М.** допускається до захисту перед екзаменаційною комісією. Рекомендована оцінка – **62** бали.

Науковий керівник:

професор кафедри національної економіки
та публічного управління, д.е.н., професор

О.П. Тищенко

07 06 23 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО РИНКУ	7
1.1. Сутність та зміст поняття «цифровий ринок», систематизація його складових.....	7
1.2. Нормативно-правове регулювання щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС. Організаційні основи та принципи його функціонування.....	15
1.3. Передумови, переваги та доцільність інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО ВСТУПУ В ЄДИНИЙ ЦИФРОВИЙ РИНОК ЄС	29
2.1. Аналіз розвитку цифрової інфраструктури в Україні та оцінка відповідності цифрового потенціалу європейським критеріям.....	29
2.2. Аналіз та оцінка стану нормативно-правової бази та діючих угод з питань інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.....	36
2.3. Аналіз програм (заходів, ініціатив) державної політики цифрового розвитку, оцінка їх результативності та проблеми, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.....	43
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄДИНОГО ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС	51
3.1. Пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного, фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.....	51
3.2. Рекомендації щодо доцільності використання закордонного досвіду на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС.....	56

3.3. Рекомендації щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку.....	61
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Позначення	Обґрунтування
ЄС	Європейський Союз
ІКТ	Інформаційно-комунікаційні технології
SEPA	Єдина європейська мережа розрахунків
GDPR	General Data Protection Regulation
ВВП	Валовий внутрішній продукт
МОС	Міжнародна організація зі стандартизації
ЄІТС	Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система
КСЗІ	Комплексна система захисту інформації
ЄЕП	Європейський економічний простір
ЄС	Європейський Союз

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що єдиний цифровий ринок – це один з головних пріоритетів європейської інтеграції. З метою забезпечення конкурентоспроможності та стійкості економіки країн-членів ЄС, було започатковано стратегію створення єдиного цифрового ринку, що передбачає вільний рух даних, послуг та товарів між країнами.

Україна як країна, прагне членства в Європейський Союз. Інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС вимагає реформування законодавства та створення відповідних інфраструктурних рішень, зокрема у галузі телекомунікацій та електронної комерції.

Інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС може мати значний вплив на розвиток національної економіки, політики в галузі інформаційних технологій та підвищення якості життя громадян.

Основними перевагами інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС є збільшення обсягів торгівлі товарами та послугами, підвищення конкурентоспроможності українських компаній на міжнародному ринку, створення нових робочих місць в секторі інформаційних технологій та електронної комерції, підвищення якості та швидкості доступу до інформації та послуг.

Проте, виникають певні виклики та проблеми, пов'язані з інтеграцією України до єдиного цифрового ринку ЄС, такі як необхідність реформування законодавства та створення відповідних інфраструктурних рішень. Також потрібно вирішити питання щодо захисту персональних даних громадян та забезпечення кібербезпеки.

У роботі досліджено, як Україна може адаптувати свою законодавчу базу до стандартів ЄС, які визначені в рамках стратегії єдиного цифрового ринку. Також можуть бути розглянуті можливості України для розвитку сектору електронної комерції та створення інноваційних технологій.

Тому, питання державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу є актуальним та важливим для вивчення, оскільки це може сприяти зміцненню економіки та забезпеченню стійкої інтеграції України до європейської спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти питання державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу відображені у працях цілої низки як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: Ф. Найта, А. Харта, Р. Коуза, М. Саліхової, М. Дорошенка, П. Сорокіна, В. Смаль, І. Вінник, О. Карчева, Г. Жекало, Г. Фіщук, В. Хорунжак, М. Левицька, Н. Котелевець, О. Гречко, та інших.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення державної політики України щодо інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

– Визначити сутність, зміст поняття «цифровий ринок», систематизувати його складові та розкрити передумови, переваги та доцільність інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;

– Узагальнити нормативно-правові документи щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС; розкрити організаційні основи та принципи його функціонування;

– Здійснити аналіз розвитку цифрової інфраструктури в Україні та дати оцінку відповідності цифрового потенціалу європейським критеріям та аналіз програм (заходів, ініціатив) державної політики цифрового розвитку, дати оцінку їх результативності та визначити проблеми, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;

– Проаналізувати, дати оцінку стану нормативно-правової бази та діючих угод з питань інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;

– Обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного, фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС;

– На основі європейського досвіду надати рекомендації щодо доцільності його використання на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС та розробити рекомендації щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку.

Об’єктом дослідження є політика цифрового розвитку.

Предметом дослідження є державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.

Методи дослідження є філософські, загальнонаукові та спеціальні методи, які у своєму органічному поєднанні допомогли досягти виконання поставлених завдань.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість полягає в тому, що державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС може допомогти розкрити потенціал інтеграції, а також визначити проблеми та перешкоди, які потрібно подолати для досягнення успішної інтеграції.

Методична значущість полягає в тому, що тема дослідження може послужити базою для подальших наукових досліджень та розробки рекомендацій для уряду та бізнес-спільноти. Дослідження може бути використано для аналізу та оцінки стану інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС, а також для визначення перспектив розвитку цієї інтеграції. Результати дослідження можуть послужити допомогою урядовим органам та бізнес-спільноті при розробці стратегій та планів щодо підвищення конкурентоспроможності українських компаній та підприємств на європейському ринку.

Крім того, дослідження може слугувати базою для розробки рекомендацій щодо політичних, юридичних та регуляторних аспектів інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Ці рекомендації можуть бути корисними для українського уряду та бізнес-спільноти для досягнення успішної інтеграції та максимізації користі від участі в єдиному цифровому ринку ЄС.

Практична значущість полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій для державних органів та

бізнесу з метою ефективної інтеграції України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу. Розробка та реалізація таких рекомендацій може допомогти українським компаніям збільшити доступ до цифрових ресурсів та ринків, залучити інвестиції та підвищити конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Крім того, вивчення теми може допомогти у розвитку державної політики з питань цифрової інтеграції, а також збільшити рівень свідомості громадян про можливості та виклики, пов'язані з цифровим розвитком.

Інформаційна база дослідження складається з міжнародної нормативно-правової бази, зокрема, юридичні акти Європейського Союзу; публікації та дослідження з європейського права, такі як монографії, статті у фахових журналах, збірники наукових праць, підручники та електронні ресурси; наукові статті та дослідження з питань цифрової інтеграції, розвитку цифрової економіки та єдиного цифрового ринку, які публікуються в наукових журналах, конференціях та інших наукових виданнях; історичні джерела та документи; законодавство, що регулює питання державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС, включає такі документи: Закон України «Про електронні комунікації» від 18.09.2020 № 754-IX, Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI, Угода між Україною та Європейським Союзом про асоціацію від 27.06.2014, Стратегія «Цифрова Європа 2020» від 6 травня 2015 року та інше, а також іншої наукової та навчальної літератури.

Структура роботи обумовлена її метою, завданнями та предметом дослідження. Дипломна робота складається із переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, якими охоплюються дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (56 найменувань). Загальний обсяг бакалаврської роботи – 77 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВОГО РИНКУ

1.1. Сутність та зміст поняття «цифровий ринок», систематизація його складових

Цифровий ринок – це сукупність економічних відносин, що виникають між суб'єктами господарювання на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), які дозволяють перетворити традиційні види діяльності в цифрову форму [1, с. 203].

Цифрова економіка – це економіка, яка базується на використанні цифрових технологій та цифрових платформ. Вона включає в себе виробництво цифрових товарів та послуг, електронну комерцію, розробку програмного забезпечення, хмарні технології, штучний інтелект, Інтернет речей та інші інноваційні технології [1, с. 203].

Впровадження цифрової економіки в Україні має на меті забезпечити ефективність та конкурентоспроможність економіки країни в умовах глобалізації та швидкого розвитку технологій. Це допоможе зміцнити інноваційну економіку України, залучити інвестиції та підвищити економічне зростання [1, с. 203].

Розглядаючи питання змісту поняття «цифровий ринок» пропонується визначити наступні аспекти:

– Електронна комерція (e-commerce) – це купівля та продаж товарів і послуг через Інтернет.

– Електронні платежі (e-payments) – це різні види електронних оплат за товари та послуги через Інтернет.

– Електронна логістика (e-logistics) – це процес доставки товарів з використанням ІКТ, включаючи моніторинг та контроль доставки.

– Електронний маркетинг (e-marketing) – це просування товарів та послуг через Інтернет, включаючи рекламу в соціальних мережах та пошукових системах.

– Хмарні технології (cloud technologies) – це розподілена обробка даних та зберігання інформації, що дозволяє підприємствам знизити витрати на інфраструктуру та збільшити доступність даних.

– Інтернет в речах (Internet of Things, IoT) – це взаємодія різних фізичних пристроїв та систем через мережу Інтернет.

– Штучний інтелект (Artificial Intelligence, AI) – це системи та алгоритми, які дозволяють комп'ютерам здійснювати розумову діяльність та приймати рішення на основі даних [1, с. 205].

Цифровий ринок зростає із зростанням використання ІКТ, що забезпечує збільшення ефективності діяльності підприємств, покращення якості послуг, зниження витрат на рекламу та маркетинг, зниження витрат на зберігання та обробку даних, а також збільшення можливостей для прямого зв'язку з клієнтами. Цифровий ринок також забезпечує можливості для нових видів бізнесу, які не можуть існувати без використання ІКТ, таких як електронна комерція, електронний аукціон, онлайн-освіта, електронні банки та інші. Загалом, цифровий ринок створює нові можливості для економічного зростання та розвитку й стає все більш важливим фактором в економіці. Однак, він також ставить перед собою нові виклики, такі як кібербезпека, захист персональних даних та інші [2, с. 77].

У європейському праві термін «цифровий ринок» (Digital Single Market) використовується для опису ініціативи Європейської комісії щодо забезпечення однорідності цифрового ринку в країнах Європейського Союзу. Ініціатива була запущена в 2015 році з метою створення єдиного цифрового ринку в Європі, яка забезпечує вільний рух товарів, послуг та інформації в межах Європейського Союзу.

Основні цілі ініціативи полягають у сприянні розвитку цифрових технологій, покращенні доступності цифрових продуктів та послуг, підвищенні довіри споживачів до цифрових технологій та підтримці цифрової інновації в європейських підприємствах [2, с. 78-80].

Для досягнення цих цілей Європейська комісія запровадила ряд заходів, таких як сприяння взаємодії між країнами ЄС у галузі цифрової економіки, сприяння розвитку електронної комерції та забезпечення захисту прав споживачів в цифровому середовищі, а також прискорення розвитку інноваційних технологій в Європі.

Складові цифрового ринку – це різноманітні елементи, які складаються з цифрового середовища та сприяють його розвитку. Ці складові включають технології, інфраструктуру, послуги, користувачів та різноманітні компанії, що працюють в цьому середовищі (табл. 1.1) [3, с. 12-14].

Таблиця 1.1 – Складові цифрового ринку [3, с. 12-17]

№	Складна	Характеристика
1.	Інфраструктура	цифровий ринок ґрунтується на наявності потужної та швидкої Інтернет-інфраструктури, що забезпечує швидкий обмін даними та доступ до онлайн-сервісів.
2.	Платформи та сервіси	цифровий ринок включає різноманітні платформи та сервіси, такі як соціальні мережі, онлайн-магазини, онлайн-платформи для надання послуг, хмарні технології та інші.
3.	Електронна комерція	цифровий ринок включає електронну комерцію, яка охоплює процес продажу та купівлі товарів та послуг в Інтернеті, включаючи онлайн-магазини, аукціони, торгівлю на майданчиках та інші.
4.	Цифрові продукти та контент	цифровий ринок включає широкий спектр цифрових продуктів та контенту, таких як електронні книги, музика, фільми, відеоігри, програмне забезпечення та інше.
5.	Цифрові платежі та фінанси	цифровий ринок залежить від наявності цифрових платіжних систем та електронних фінансових послуг, які забезпечують безпечні та зручні оплати товарів та послуг в Інтернеті.
6.	Кібербезпека та захист персональних даних	цифровий ринок пов'язаний зі значними ризиками, такими як кібератаки та порушення захисту персональних даних, тому він потребує ефективної кібербезпеки та захисту персональних даних.
7.	Законодавство та регулювання	мають вирішальне значення для забезпечення безпеки користувачів та забезпечення конкурентного середовища для бізнесу.

Відповідно до цього пропонується детальніше розглянути складові цифрового ринку. Інфраструктура є важливою складовою цифрового ринку, оскільки вона забезпечує необхідну технічну базу для функціонування цифрових продуктів та послуг. Для розвитку цифрової економіки важливо забезпечити швидкий та

надійний доступ до інтернету, а також відповідні комп'ютерні мережі та інфраструктуру зберігання даних [4, с. 56].

В Україні на даний момент існують певні проблеми з розвитком цифрової інфраструктури, такі як недостатнє покриття швидкісним інтернетом в окремих регіонах країни, низький рівень комп'ютерної грамотності серед населення та недостатня кількість кваліфікованих ІТ-фахівців. Проте уряд України активно займається вирішенням цих питань шляхом стимулювання розвитку ІТ-сектору та впровадження програм, спрямованих на підвищення рівня комп'ютерної грамотності населення [4, с. 57].

Розвиток цифрової інфраструктури в Україні сприятиме зростанню економіки та створенню нових робочих місць, а також забезпечить громадянам країни доступ до сучасних цифрових технологій та послуг.

Платформи та сервіси є невід'ємною складовою цифрового ринку. Вони дозволяють створювати, зберігати та обмінюватися різноманітними цифровими продуктами, послугами та даними. Такі платформи та сервіси можуть мати різну спрямованість та призначення, від соціальних мереж та електронної комерції до хмарних технологій та інтернету речей [4, с. 57].

Наявність платформ та сервісів на цифровому ринку забезпечує зручний та швидкий доступ до необхідних цифрових продуктів та послуг. Це стимулює розвиток цифрової економіки та сприяє зростанню бізнесу, зокрема електронної комерції.

З іншого боку, платформи та сервіси мають й свої недоліки, зокрема, можуть виникати проблеми з захистом персональних даних та конфіденційності користувачів, а також забезпечення правил конкуренції на ринку. Тому важливо розробляти та впроваджувати ефективні механізми регулювання та контролю за платформами та сервісами, щоб забезпечити їх безпеку та конкурентоспроможність на цифровому ринку.

Електронна комерція є однією з важливих складових цифрового ринку, оскільки вона дозволяє підприємствам здійснювати продаж товарів та послуг через Інтернет. Електронна комерція включає в себе різні форми продажу, такі як

онлайн-магазини, аукціони, маркетплейси, електронні платіжні системи та інші [2, с. 76].

В Україні електронна комерція поступово набуває популярності та розвивається, але ще не досягла свого повного потенціалу. Проте, завдяки відносно низьким витратам на відкриття та підтримку електронного магазину, які відрізняються від витрат на відкриття та підтримку фізичного магазину, електронна комерція може стати важливим ресурсом для малих та середніх підприємств.

Розвиток електронної комерції може принести ряд переваг, таких як збільшення обсягів продажів, залучення нових клієнтів, зменшення витрат на зберігання та перевезення товарів, полегшення процесу покупки та споживання товарів, а також підвищення ефективності бізнес-процесів. Однак, для успішного розвитку електронної комерції необхідно мати належний рівень інфраструктури та правового регулювання, які забезпечать безпеку та захист прав споживачів та продавців в онлайн-середовищі [4, с. 58-59].

Цифрові продукти та контент є важливою складовою цифрового ринку, оскільки вони є основою багатьох цифрових послуг та виробництва цифрових товарів. Цифровий контент охоплює широкий спектр матеріалів, таких як текстові статті, фотографії, відео, аудіо, програмне забезпечення, електронні книги та інші матеріали, які можуть бути доступні для завантаження або потокової передачі через Інтернет.

Цифрові продукти, зокрема програмне забезпечення, мобільні додатки та інші інтернет-сервіси, дозволяють користувачам отримувати доступ до різноманітних цифрових ресурсів, включаючи музику, фільми, ігри та соціальні мережі. Вони також можуть включати технічну підтримку та послуги з обслуговування.

Розвиток цифрових продуктів та контенту є ключовим чинником розвитку цифрового ринку, а також прискорення цифрової трансформації в різних сферах життя, включаючи освіту, медіа, розваги та бізнес. Окрім того, цифрові продукти та контент можуть бути основою нових інноваційних рішень, таких як штучний інтелект, розширена реальність та блокчейн-технології [4, с. 59].

Цифрові платежі та фінанси є важливою складовою цифрового ринку, оскільки вони забезпечують безпеку та зручність оплати за цифрові товари та послуги. Цифрові платежі дозволяють проводити операції швидко та ефективно, знижуючи витрати на операції з готівкою та паперовими документами.

У контексті цифрового ринку ЄС, відбувається розвиток єдиного простору платежів (SEPA), що сприяє зростанню трансграничних платежів у Єврозоні. Для цього було введено стандартизовані ідентифікатори рахунків та банківських кодів для зручності та безпеки платежів [4, с. 60].

Україна також активно розвиває цифрові платежі та фінансові технології, що сприяє розвитку цифрової економіки. Наприклад, національний банк України активно працює над розвитком системи електронних платежів та створенням сприятливих умов для розвитку фінтех-компаній.

Кібербезпека та захист персональних даних є важливими складовими цифрового ринку. З одного боку, цифрові технології можуть створювати нові загрози для безпеки, такі як кібератаки, віруси та шкідливі програми, які можуть спричинити значні матеріальні збитки та порушення приватності користувачів. З іншого боку, захист персональних даних є важливим аспектом довіри до цифрових послуг та продуктів, що пропонуються на ринку [4, с. 60-61].

Для забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних в цифровому середовищі, Європейський Союз прийняв ряд регуляторних актів, таких як Загальний регламент про захист даних (GDPR), який встановлює правила щодо збору, зберігання та обробки персональних даних в ЄС. Також існують різні стандарти кібербезпеки, які розроблені для різних секторів економіки, таких як фінансовий, медичний та інші.

Для забезпечення високого рівня кібербезпеки та захисту персональних даних в Україні, необхідно впроваджувати відповідні технології та стандарти, проводити навчання та підвищувати свідомість користувачів щодо безпеки в інтернеті. Також важливо створювати відповідну правову базу та розробляти стратегії кібербезпеки на національному рівні [4, с. 61].

Законодавство та регулювання відіграють важливу роль у формуванні та розвитку цифрового ринку. Регулювання в цифровій сфері має на меті захист прав споживачів, забезпечення конкуренції та захисту інтелектуальної власності. У Європейському Союзі діє безліч директив та регуляторних актів, які регулюють різні аспекти цифрового ринку, такі як захист персональних даних, авторське право, електронна комерція, мережева та інформаційна безпека, геоблокування та інші.

Україна також розробляє та впроваджує відповідне законодавство для регулювання цифрового ринку. Закон України «Про електронні комунікації» та Закон України «Про захист персональних даних» є основними законами, що регулюють цифрову сферу в Україні. Крім того, діють закони та регуляторні акти, що стосуються електронної комерції, кібербезпеки, захисту інтелектуальної власності та інших аспектів цифрового ринку.

Ефективне законодавство та регулювання є важливим фактором успішного розвитку цифрового ринку. Вони забезпечують правову стабільність та захист прав інтернет-користувачів, підтримують конкуренцію та стимулюють інновації та розвиток нових технологій [5, с. 57-58].

Цифровізація має значний вплив на економіку, змінюючи спосіб виробництва, збуту та споживання товарів і послуг. Основні переваги цифрової економіки включають (табл. 1.2):

Таблиця 1.2 – Переваги цифрової економіки [6, с. 39-43]

№	Категорія	Характеристика
1.	Збільшення продуктивності	цифрові технології дозволяють автоматизувати та оптимізувати більшість бізнес-процесів, що дозволяє збільшувати продуктивність та ефективність підприємств
2.	Зростання конкурентоспроможності	використання цифрових технологій дозволяє підприємствам стати більш конкурентоспроможними на ринку за рахунок зниження витрат та покращення якості продукції

3.	Розвиток нових бізнес-моделей	цифрові технології дають можливість створювати нові бізнес-моделі, які раніше були неможливими або неефективними
4.	Покращення взаємодії з клієнтами	цифрові технології дозволяють підприємствам покращувати взаємодію зі своїми клієнтами, забезпечуючи більш ефективний обмін інформацією та збільшуючи рівень задоволення клієнтів
5.	Розвиток нових ринків	цифрові технології дають можливість створювати нові ринки та займати нові ніші на існуючих ринках

У контексті України, впровадження цифрової економіки є важливим напрямком розвитку, який може забезпечити зростання ВВП та зниження безробіття. Одним з головних завдань є створення відповідних умов для розвитку цифрової інфраструктури, включаючи швидкісний інтернет, доступ до якого мають всі громадяни та бізнеси. Також необхідно забезпечити навчання населення цифровим навичкам, щоб вони могли ефективно використовувати цифрові технології та знаходити роботу в сучасному цифровому світі [6, с. 39].

Для підтримки розвитку цифрової економіки в Україні, необхідно також залучення інвестицій в цифрові технології та інфраструктуру, створення сприятливих умов для розвитку стартапів та інноваційних компаній, забезпечення захисту інтелектуальної власності та дотримання прав споживачів в цифровому середовищі.

Розробка відповідного законодавства, яке відповідає стандартам ЄС та інших розвинутих країн у сфері цифрової економіки, також є важливою задачею. Наприклад, Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», Закон України «Про захист персональних даних», Закон України «Про електронні довірчі послуги» [7, с. 56-57].

В цілому, розвиток цифрової економіки в Україні може стати важливим чинником економічного зростання та розвитку, забезпечивши нові можливості для бізнесу та населення (рис. 1.1) [7, с. 59].

Рис. 1.1 – Вплив цифровізації на економіку

Побудована автором на основі джерел [8; 9; 10]

Таким чином, цифровий ринок має значний вплив на економіку, оскільки надає широкі можливості для розвитку бізнесу та покращення ефективності усіх галузей. Деякі з основних впливів цифрового ринку на економіку включають наступне: підвищення ефективності; збільшення глобалізації; створення нових робочих місць; збільшення конкуренції; збільшення доступності; створення нових форм бізнесу.

1.2. Нормативно-правове регулювання щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС. Організаційні основи та принципи його функціонування

Формування єдиного цифрового ринку ЄС має бути підкріплене нормативним регулюванням, щоб забезпечити чесну конкуренцію, захист прав споживачів та безпеку даних.

Щоб забезпечити та підтримати перехід на електронні послуги та електронні документи, парламент України у 2017 році прийняв законодавство про довірчі послуги – Закон 2155-VIII [11]. Закон в значній мірі узгоджується з Регламентом ЄС eIDAS 910 21) [12] та відповідає принципам технологічної нейтральності. Однак, підзаконні акти, що обумовлюють практичне впровадження законодавства щодо інформаційної безпеки та довірчих послуг, можуть розглядатися як менш технологічно нейтральні й такі, що створюють подвійність у технічних стандартах. Ці положення (Постанови КМУ № 991, 992 [13] та інші) з одного боку регламентують, що довірчі послуги та апаратно-програмні системи, що їх надають, мають відповідати стандартам Міжнародної організації зі стандартизації (МОС) та ЄІТС, а з іншого вимагають відповідність місцевим стандартам, а також проходження перевірки щодо Комплексної системи захисту інформації (далі – КСЗІ) [14]. Остання насамперед базується на дотриманні стандарту ДСТУ 4145. Відповідно, українські кваліфіковані надавачі довірчих послуг (QTSP) та їхні послуги лише вибірково дотримуються міжнародних стандартів без визнаної ЄС чи міжнародно визнаної оцінки відповідності цих вимог та стандартів.

Нормативно-правове регулювання щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС визначене рядом європейських директив та регуляторних актів (табл. 1.3).

Ці документи сприяють розвитку єдиного цифрового ринку ЄС та забезпеченню високих стандартів якості продуктів та послуг для споживачів.

Таблиця 1.3 – Нормативно-правове регулювання щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС [15, с. 27-28]

№	Найменування документа	Характеристика
1.	Директива про електронну комерцію (2000/31/ЄС)	встановлює загальні принципи щодо здійснення електронної комерції в ЄС, включаючи правила про захист споживачів, відповідальність посередників і постачальників, та забезпечення прозорості та безпеки трансакцій.

2.	Регуляторний акт про загальний захист даних (GDPR) (2016/679/ЄС)	встановлює стандарти захисту персональних даних та права споживачів на їх захист у всіх країнах ЄС.
3.	Директива про авторське право в цифровому докладі (2019/790/ЄС)	встановлює нові правила щодо захисту авторських прав на цифровому ринку, включаючи встановлення нових прав та обов'язків для постачальників послуг.
4.	Регуляторний акт про мережеву та інформаційну безпеку (NIS Directive) (2016/1148/ЄС)	встановлює правила щодо захисту критичних інфраструктур від кібератак та інших кіберзагроз.
5.	Директива про геоблокування (2018/302/ЄС)	встановлює правила щодо заборони дискримінації споживачів на основі їх місця проживання або національності в онлайн-торгівлі.

Директива про електронну комерцію (2000/31/ЄС) є одним з ключових документів, який формує єдиний цифровий ринок ЄС. Документ був прийнятий в 2000 році з метою створення правової бази для розвитку електронної комерції в Європейському Союзі [16].

Директива містить низку положень, які встановлюють правові засади електронної комерції в ЄС, включаючи правила про захист споживачів, відповідальність провайдерів послуг та вимоги до зберігання та передачі інформації.

Одним з важливих положень директиви є встановлення принципу країни походження, що означає, що веб-сайти, що пропонують послуги в ЄС, повинні дотримуватися правил своєї держави членства, а не правил тієї країни, де знаходиться користувач.

Директива про електронну комерцію створює єдиний правовий простір для електронної комерції в ЄС, що сприяє розвитку та зростанню єдиного цифрового ринку [16].

Регуляторний акт про загальний захист даних (GDPR) є важливим документом, який регулює збір, обробку та збереження персональних даних в ЄС.

Його прийняли в 2016 році та він набув чинності з 25 травня 2018 року. GDPR встановлює єдині правила та стандарти для захисту персональних даних у всіх країнах ЄС та Європейському економічному просторі (ЄЕП) [17].

Основними принципами GDPR є:

1. Законність, справедливість та прозорість обробки даних.
2. Обмеження цілей обробки даних.
3. Мінімізація обробки даних.
4. Точність даних.
5. Обмеження збереження даних.
6. Інтернет та конфіденційність даних.
7. Відповідальність за дотримання правил GDPR [17].

GDPR має велике значення для формування єдиного цифрового ринку ЄС, оскільки він стимулює відповідальну обробку даних та забезпечує єдиний високий стандарт захисту персональних даних для всіх країн ЄС. Це забезпечує довіру споживачів до електронної комерції та інших цифрових послуг та сприяє зростанню ринку цифрових товарів та послуг в ЄС [17].

Директива про авторське право в цифровому докладі (2019/790/ЄС) є одним з документів, який сприяє формуванню єдиного цифрового ринку ЄС. Її прийняття було викликано необхідністю забезпечити баланс між захистом авторських прав та інтересами користувачів в інтернеті [18].

Директива містить ряд положень, які спрямовані на підтримку інновацій та створення сприятливого середовища для розвитку цифрової економіки. Зокрема, вона передбачає встановлення обов'язкової ліцензії на використання матеріалів, які захищені авторським правом, на платформах, що надають доступ до цих матеріалів. Також директива надає авторам більший контроль над використанням їх творів в інтернеті [18].

Загалом, Директива про авторське право в цифровому докладі є важливим кроком на шляху до створення єдиного цифрового ринку ЄС, оскільки вона забезпечує баланс між інтересами авторів та користувачів та стимулює інновації в цифровій сфері [18].

Регуляторний акт про мережеву та інформаційну безпеку (NIS Directive) (2016/1148/ЄС) включає сектор цифрових технологій та послуг. Регуляторний акт встановлює загальні правила та вимоги щодо захисту мереж та інформації, зокрема стосовно запобігання та управління кібератаками та інших загроз безпеці, а також реагування на них. Регуляторний акт є однією з ініціатив ЄС щодо створення єдиного цифрового ринку, оскільки він містить важливі положення щодо безпеки в мережах та інформації в ЄС, які важливі для захисту прав споживачів та бізнесу, що займається торгівлею на цьому ринку [19].

Директива про геоблокування (2018/302/ЄС) є ще одним документом, який формує єдиний цифровий ринок ЄС. Ця директива створює однакові правила для підприємств, які продають товари та послуги онлайн в межах ЄС. Вона забороняє геоблокування або обмеження доступу до веб-сайтів та онлайн-платформ на підставі географічної локації клієнтів в межах ЄС. Це означає, що клієнти з будь-якої країни ЄС можуть купувати товари та послуги на веб-сайтах підприємств в будь-якій іншій країні ЄС, не обмежуючись своєю власною географічною локацією. Це сприятиме зростанню електронної комерції в ЄС та забезпечить більшу конкуренцію між підприємствами.

Організаційні основи та принципи функціонування єдиного цифрового ринку ЄС базуються на різноманітних правових актах ЄС, які встановлюють загальні правила та стандарти для цифрового ринку [10, с. 176-179].

Одним з головних принципів єдиного цифрового ринку ЄС є забезпечення вільного руху товарів та послуг в межах ЄС, включаючи цифрові продукти та послуги. Це означає, що компанії повинні мати можливість пропонувати свої цифрові продукти та послуги на будь-якому ринку ЄС без перешкод або дискримінації.

Ще одним важливим принципом єдиного цифрового ринку ЄС є захист прав споживачів. У цьому контексті, були прийняті директиви щодо електронної комерції, загального захисту даних, геоблокування, які встановлюють стандарти та правила для захисту прав споживачів від цифрових продуктів та послуг.

Також, до організаційних основ єдиного цифрового ринку ЄС входить забезпечення конкурентної середовища для компаній. Це означає, що правила та стандарти мають забезпечувати рівні умови для всіх компаній, які діють на єдиному цифровому ринку ЄС.

Також, у формуванні єдиного цифрового ринку ЄС важливу роль відіграє європейська стратегія цифрового сингл-маркету, яка включає в себе ряд ініціатив та заходів щодо розвитку цифрового ринку в ЄС. Наприклад, це може бути зниження вартості роумінгу, створення єдиного ринку електронних комунікацій тощо.

Отже, організаційні основи та принципи функціонування єдиного цифрового ринку ЄС базуються на кількох ключових принципах (табл. 1.4) [19].

Таблиця 1.4 – Принципи функціонування єдиного цифрового ринку ЄС [19]

№	Найменування принципу	Характеристика
1.	Свобода руху послуг і товарів	Один з головних принципів єдиного цифрового ринку полягає в тому, що його частини – це різні країни, що мають різні правові системи і економіки. Тому, щоб забезпечити зручний доступ до цифрових послуг та товарів, важливо забезпечити свободу руху між країнами.
2.	Захист прав споживачів	Інтереси споживачів повинні захищатися на єдиному цифровому ринку шляхом встановлення мінімальних стандартів якості для цифрових послуг та товарів. З цією метою прийняті нормативні акти, такі як Регуляторний акт про загальний захист даних (GDPR).
3.	Створення однакових умов для учасників ринку	Важливо забезпечити, щоб всі учасники ринку мали однакові умови доступу до ринку та можливості конкурувати на ньому. Це досягається за допомогою нормативних актів, таких як Директива про електронну комерцію.
4.	Захист інтелектуальної власності	Інтелектуальна власність, така як авторське право, повинна захищатися на єдиному цифровому ринку.
5.	Прозорість та відкритість	Єдиний цифровий ринок повинен бути відкритий для всіх учасників та повинен забезпечувати прозорість процесів. Для цього розроблено декілька інструментів, таких як Європейський портал електронної торгівлі та інтернет-форум для дискусії про правила ринку.

Усі ці принципи мають на меті забезпечення дієвого та безпечного функціонування єдиного цифрового ринку ЄС та захисту прав споживачів. Наприклад, принцип «відкритості» передбачає підтримку відкритих стандартів та інтероперабельності, щоб забезпечити зручний та безперешкодний доступ до цифрових продуктів та послуг. Принцип «захисту даних» передбачає дотримання вимог щодо захисту персональних даних користувачів та їх приватності. Принцип «сприяння інноваціям» передбачає створення умов для розвитку нових технологій та продуктів, що дозволяє збільшувати конкурентоспроможність європейських компаній та стимулювати економічний зріст.

1.3. Передумови, переваги та доцільність інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС

Державна політика інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС є важливим питанням з кількох причин.

По-перше, єдиний цифровий ринок ЄС – це один з найбільших та найбільш розвинених ринків у світі, який забезпечує доступ до більше ніж 500 мільйонів споживачів та понад 20 мільйонів підприємств. Інтеграція України до цього ринку може забезпечити більше можливостей для українських компаній та створити нові робочі місця [20, с. 48-50].

По-друге, інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС може допомогти Україні удосконалити свою інфраструктуру, технологічні стандарти та забезпечити більш високу якість послуг. Це також може допомогти Україні зменшити технологічну відсталість та підвищити конкурентоспроможність українських компаній.

По-третє, інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС може допомогти забезпечити захист прав інтелектуальної власності та підвищити рівень кібербезпеки.

Програма Єдиний цифровий ринок є одним з найбільших досягнень ЄС. Вона дозволяє людям, послугам, товарам і капіталу вільно переміщатися у межах ЄС. Це сприяє економічному зростанню та здійсненню господарської діяльності європейськими підприємствами, що стимулює конкуренцію і торгівлю, підвищує ефективність та якість цифрових послуг і допомагає споживачам отримувати вигоду з більш різноманітних і більш дорогих продуктів і послуг [20, с. 54].

Програма Єдиний цифровий ринок (Single Digital Market) є ініціативою Європейської комісії, яка має на меті забезпечення взаємодії між національними цифровими ринками та підтримку розвитку єдиного європейського цифрового ринку. Програма була запущена в 2015 році та містить пакет законодавчих та регуляторних ініціатив, що сприятимуть розвитку цифрового ринку в Європі [21, с. 56].

Основні цілі програми Єдиний цифровий ринок включають (табл. 1.5):

Таблиця 1.5 – Цілі програми Єдиний цифровий ринок [21, с. 33-35]

№	Найменування цілі	Характеристика
1.	Створення сприятливого середовища для цифрового бізнесу	програма спрямована на забезпечення створення правового та регуляторного середовища, що підтримуватиме розвиток цифрових бізнесів та інновацій
2.	Забезпечення вільного руху цифрових послуг	програма спрямована на забезпечення безперешкодного доступу до цифрових послуг та контенту в усіх країнах Європейського Союзу
3.	Підвищення довіри користувачів	програма має на меті забезпечення захисту персональних даних користувачів та підвищення їх довіри до цифрових послуг
4.	Підтримка інновацій та конкуренції	програма прагне створити сприятливі умови для розвитку інноваційних технологій та підтримки конкуренції на європейському цифровому ринку

Програма Єдиний цифровий ринок визнає важливість цифрової трансформації в сучасному світі та прагне створити єдиний європейський цифровий ринок, який буде конкурентоспроможним на світовому рівні [21, с. 36].

Ініціативами ЄС щодо розвитку «цифрової» економіки є «Індустріальна політика для ери глобалізації – 2020» (Industrial Policy for Globalisation Era); «Цифровий порядок денний Європи» (Europe Digital Agenda) та Стратегія «Підприємницька діяльність – 2020» (The Entrepreneurship, 2020). Ключовими компонентами, що складають «цифрову» економіку та знаходяться у фокусі «Цифрового порядку денного України - 2020» виступають «цифрова» індустрія (сфера ІКТ як галузь економіки), «цифрова» інфраструктура, «цифровізація» бізнесу, промисловості [21, с. 40].

Наближення України до єдиного цифрового ринку ЄС є пріоритетним напрямком галузевої інтеграції з ЄС. Це також важливий інструмент поглиблення економічної інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, сприяння розвитку цифрової економіки України відповідно до європейських та міжнародних стандартів.

Інтеграція України у єдиний цифровий ринок ЄС передбачає [22]:

- Регуляторне зближення з правом ЄС у цифровій сфері
- Зниження регуляторних бар'єрів для транскордонної цифрової торгівлі між Україною та ЄС;
- Прискорення розвитку цифрової економіки України завдяки розширенню доступу до онлайн ринку та цифрових технологій ЄС [22].

Основні економічні переваги від інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС:

1. Зниження трансакційних і торговельних витрат у торгівлі товарами та послугами між ЄС та України. Зокрема, при вступі до ЄС Україна зможе використовувати єдину систему регулювання і захисту прав інтелектуальної власності, що спростить та знизить вартість процедури отримання прав на торговельні марки та патенти.

Також, стандартизація процесів і документів для вільної торгівлі товарами та послугами між країнами може допомогти уникнути додаткових витрат на адаптацію до різних вимог кожної країни. Це може зменшити витрати на ліцензування, сертифікацію, локалізацію програмного забезпечення, інші витрати, пов'язані з технічними нормами та вимогами [22].

Крім того, єдиний цифровий ринок ЄС пропонує можливості використання єдиних електронних платіжних систем та стандартів, що дозволяє значно спростити процедури оплати та зменшити витрати на операції з переказу коштів.

2. Зростання ефективності роботи бізнесу, продуктивності економіки та вплив України. Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку ЄС може сприяти зростанню ефективності роботи бізнесу, підвищенню продуктивності економіки та зміцненню її конкурентоспроможності. Основні переваги від інтеграції до цифрового ринку є наступні [22]:

– Збільшення доступу до нових технологій і найкращих практик. Українські компанії матимуть доступ до найновіших технологій та інноваційних рішень, що дозволить підвищити ефективність та якість роботи.

– Розширення ринку збуту. Українські компанії матимуть доступ до ринку ЄС з населенням понад 450 млн. осіб, що дозволить збільшити обсяги продажів та розширити географію експорту [22].

– Зниження трансакційних та торговельних витрат. Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку ЄС дозволить знизити витрати на логістику, митні процедури та інші операції, що пов'язані з міжнародною торгівлею.

– Збільшення привабливості України для інвесторів. Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку ЄС зробить країну більш привабливою для інвесторів, оскільки європейські компанії будуть мати більшу впевненість у стабільності та прозорості бізнес-середовища в Україні.

– Розвиток інноваційної економіки. Українські компанії матимуть доступ до нових ринків та інноваційних технологій [22].

Інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС дійсно може допомогти українським компаніям отримати доступ до нових ринків та інноваційних

технологій, що сприятиме розвитку інноваційної економіки та зміцненню їх позицій.

Зараз, коли світ стає все більше глобалізованим, міжнародна конкуренція зростає, а залежність від зовнішнього ринку збільшується. Українські компанії потребують нових можливостей, щоб розвиватися та займати своє місце на світовому ринку [22].

Інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС може допомогти українським компаніям знайти нові ринки збуту та залучити нових клієнтів, які раніше були недоступні. Крім того, це може стимулювати розвиток інноваційних технологій та нових продуктів, які відповідають вимогам європейського ринку.

Залучення іноземних інвестицій і трансфер технологій є також важливими перевагами, які можуть бути отримані від інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС. Українські компанії можуть отримати доступ до нових технологій, знань та ноу-хау, що допоможе їм розвиватися та зміцнювати свої позиції.

Отже, інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС може стати важливим кроком для розвитку інноваційної економіки, залучення іноземних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності українських компаній на світовому ринку [22].

Активізація та зростання двосторонньої торгівлі товарами та послугами між Україною та ЄС. Інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС може принести перевагу в зростанні двосторонньої торгівлі товарами та послугами між Україною та ЄС. За даними Євростату, ЄС є найбільшим торговельним партнером України, а Україна є одним з найбільших експортерів сільськогосподарської продукції до ЄС. Інтеграція України до єдиного цифрового ринку може сприяти подальшому зростанню обсягів торгівлі між сторонами, оскільки забезпечить спрощення процедур електронного документообігу, електронних платежів та електронної ідентифікації. Крім того, доступ до спільного європейського ринку може стати стимулом для українських компаній розширювати свої бізнес-контакти та шукати нові можливості для експорту товарів та послуг. Загалом, інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС може сприяти підвищенню

конкуренентоспроможності української економіки та розвитку міжнародного співробітництва [22].

Розвиток інноваційних продуктів та послуг, цифрової інфраструктури в Україні новий рядок остання добробуту громадян України та ЄС: кращі доступ та знижені ціни на цифрові інноваційні товари та послуги, захист прав споживачів [22].

З одного боку, відкривається можливість кращого доступу до цифрових інноваційних товарів та послуг за зниженими цінами, що може сприяти зростанню рівня життя. З іншого боку, захист прав споживачів на цифровому ринку ЄС забезпечується широким спектром законодавчих і регуляторних заходів, які можуть бути використані для підвищення якості цифрових продуктів та послуг і захисту прав користувачів. Додатково, розвиток цифрової інфраструктури може збільшити доступність та якість онлайн-освіти, електронної медицини, цифрових фінансових послуг та інших сфер, що стане важливим фактором підвищення конкурентоспроможності України [23].

Міністерство цифрової трансформації України у 2023 заплановано наступні заходи співпраці з ЄС [23]:

- оновленням Дорожньої карти інтеграції України до Єдиного цифрового ринку на основі Програми Цифрового десятиліття до 2030 року ЄС;
- оцінкою сфери довірчих послуг України від ЄС;
- інтеграцією України до Індексу цифрової економіки та суспільства ЄС (DESI);
- запуском технології 5G та приєднання до транспортних 5G коридорів ЄС;
- схваленням оновленого Додатку 17-3, яке забезпечить отримання режиму внутрішнього ринку у телеком-секторі та наблизить до єдиного роумінгового простору з ЄС [23].

Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку ЄС є досить доцільною з багатьох причин.

По-перше, це дозволить українським компаніям мати доступ до нових ринків та інноваційних технологій, що сприятиме розвитку інноваційної економіки та

зміцненню їх позицій на міжнародному ринку. Завдяки цьому українські компанії зможуть змагатися на міжнародному ринку, пропонуючи свої товари та послуги на конкурентному рівні з європейськими компаніями. Крім того, доступ до нових технологій дозволить українським компаніям зробити свій бізнес більш ефективним та продуктивним, що сприятиме розвитку економіки країни в цілому [23].

По-друге, це сприятиме зниженню трансакційних та торговельних витрат у торгівлі товарами та послугами між ЄС та Україною, що позитивно позначиться на економічному зростанні. Це можливо завдяки стандартизації та гармонізації правил торгівлі, що зменшить необхідність у додаткових витратах на адаптацію продукції та послуг до різних вимог країн. Крім того, відкриваються нові можливості для українських підприємств експортувати свою продукцію на ринки ЄС, що підвищить їх конкурентоспроможність та забезпечить стабільний розвиток економіки [23].

По-третє, інтеграція дозволить зробити цифрові продукти та послуги більш доступними та знизити їх ціну для громадян України, що сприятиме їх соціальному захисту та розвитку. За рахунок зниження ціни на цифрові продукти та послуги, громадяни матимуть можливість використовувати більше інформаційних ресурсів та отримувати більше інформації, що сприятиме їх соціальному захисту та розвитку. Крім того, цифрові продукти та послуги є важливим інструментом для збільшення продуктивності та ефективності роботи бізнесу, що може сприяти зростанню економіки та збільшенню кількості робочих місць в Україні.

По-четверте, інтеграція до єдиного цифрового ринку ЄС забезпечить кращий захист прав споживачів та приведе до встановлення високих стандартів якості продуктів та послуг. Це пов'язано з тим, що ЄС має строгі стандарти безпеки та якості товарів і послуг, а також ефективну систему контролю за їх виконанням. Українські компанії, що бажають експортувати товари та послуги до ЄС, повинні дотримуватися цих стандартів, що забезпечить високу якість та безпеку продуктів та послуг для споживачів. Крім того, єдиний цифровий ринок ЄС має спеціальний механізм захисту прав споживачів, який дозволяє швидко та ефективно реагувати

на порушення прав споживачів, зокрема шляхом відшкодування збитків та накладення штрафів на порушників [23].

Отже, інтеграція України до Єдиного цифрового ринку ЄС є доцільною та сприятиме розвитку економіки та збільшенню благополуччя громадян.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО ВСТУПУ В ЄДИНИЙ ЦИФРОВИЙ РИНОК ЄС

2.1. Аналіз розвитку цифрової інфраструктури в Україні та оцінка відповідності цифрового потенціалу європейським критеріям

За останні роки Україна зробила значні кроки в розвитку цифрової інфраструктури. Однак, є деякі проблемні питання, які ще потребують уваги та розв'язання.

Однією з ключових складових цифрової інфраструктури є доступ до Інтернету. Україна має досить високі швидкості Інтернету, особливо в містах, але все ще існують проблемні питання з доступністю в сільських районах. На жаль, поки що не всі населені пункти мають доступ до Інтернету, що ускладнює доступ до цифрових сервісів та зменшує можливості людей [24].

Ще одним аспектом розвитку цифрової інфраструктури є розвиток електронного урядування. У цій сфері Україна зробила деякі значні кроки, але все ще є проблеми з ефективністю та якістю електронних сервісів. Наприклад, часто виникають проблеми з отриманням електронних послуг через недостатню кількість функціональних сервісів та систем в електронному вигляді [24].

Також, одним з проблемних питань розвитку цифрової інфраструктури є недостатня кількість технічно кваліфікованих кадрів, які зможуть розвивати та підтримувати цифрову інфраструктуру.

Нарешті, можна виділи наступне проблемне питання рівень кібербезпеки. Україна стала свідком кількох серйозних кібератак на критичну інфраструктуру. Це свідчить про необхідність зміцнення заходів з кібербезпеки та підвищення свідомості про цю проблему серед громадян та підприємств.

Отже, можна сказати, що Україна зробила кроки в розвитку цифрової інфраструктури, але все ще є проблеми, які потребують уваги та розв'язання. Зокрема, необхідно забезпечити доступ до Інтернету в усіх населених пунктах, покращити якість та ефективність електронних сервісів, забезпечити належний рівень кібербезпеки та підвищити кількість технічно кваліфікованих кадрів. Проте, загалом, можна стверджувати, що Україна робить кроки до цифрової трансформації та розвитку цифрової інфраструктури, що створює потужний потенціал для подальшого розвитку та зміцнення економіки та суспільства в цілому [24].

Аналіз тенденцій розвитку цифрової економіки в Україні ускладнюється обмеженістю офіційної статистики. На відміну від європейської практики (Eurostat.eu), вітчизняна статистична служба почала здійснювати моніторинг параметрів цифровізації діяльності економічних суб'єктів країни порівняно нещодавно – лише кілька років тому. Відповідно, наразі можна оперувати тільки даними починаючи з 2017 р., а в більшості випадків – навіть з 2019 р. Ще складнішою виглядає ситуація у регіональному розрізі, що створює додаткові труднощі на шляху проведення комплексної та поглибленої оцінки розвитку цифрової економіки у країні.

До викладення отриманих результатів аналітичної характеристики цифрової економіки, необхідно наголосити на тому, що у 2020 р. Державною службою статистики України збір і розрахунок даних за цей рік не здійснювався через оновлення статистичної методології відповідно до актуальних європейських вимог (зокрема, Регламенту Єврокомісії № 2019/1910 від 07.11.2019 р. щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій і електронної комерції) [24]. Таким чином, за низкою аналізованих показників дані 2020 р. з об'єктних причин є відсутнім. Окрім зазначеного вище, на жаль, статистична вибірка сформована без урахування даних по тимчасово окупованим територіям Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, частини Донецької та Луганської областей. Із початком повномасштабного воєнного вторгнення росії на територію України на початку 2022 р. збір статистичних даних ускладнився або став

неможливим (передусім, на тимчасово окупованих територіях і в прикордонних областях). Проте, незважаючи на наявність окреслених вище обмежень у даних статистичної бази, аналіз актуальних тенденцій розвитку цифрової економіки в Україні може бути здійснений на належному науковому й аналітичному рівнях [24].

Використано дані виключно з офіційних статистичних джерел, а висновки й умовиводи є особистими напрацюваннями автора. Аналіз проведено за групами показників, об'єднаних на основі подібності за змістом і методологією формування вибірки та статистичного збору даних. Передусім варто відмітити, що в Україні спостерігається стійка тенденція до зростання кількості підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет: від 43303 підприємств у 2018 р. до 44508 у 2021 р. Переважно це підприємства переробної промисловості (11323 у 2021 р.), оптової торгівлі, ремонту автотранспорту і мотоциклів (10630), оптової торгівлі (7112), будівництво (5141) [24].

У відносних показниках окреслена вище ситуація виглядає дещо інакше. Попри кількісне зростання числа підприємств, що мають доступ до Інтернету, у відсотковому співвідношенні офіційна статистика показує скорочення від 88% у 2018 р. до 86,6% загальної кількості підприємств у 2021 р. За цим показником у різних видів економічної діяльності у 2021 р. зазначено на рисунку 2.1 [24]:

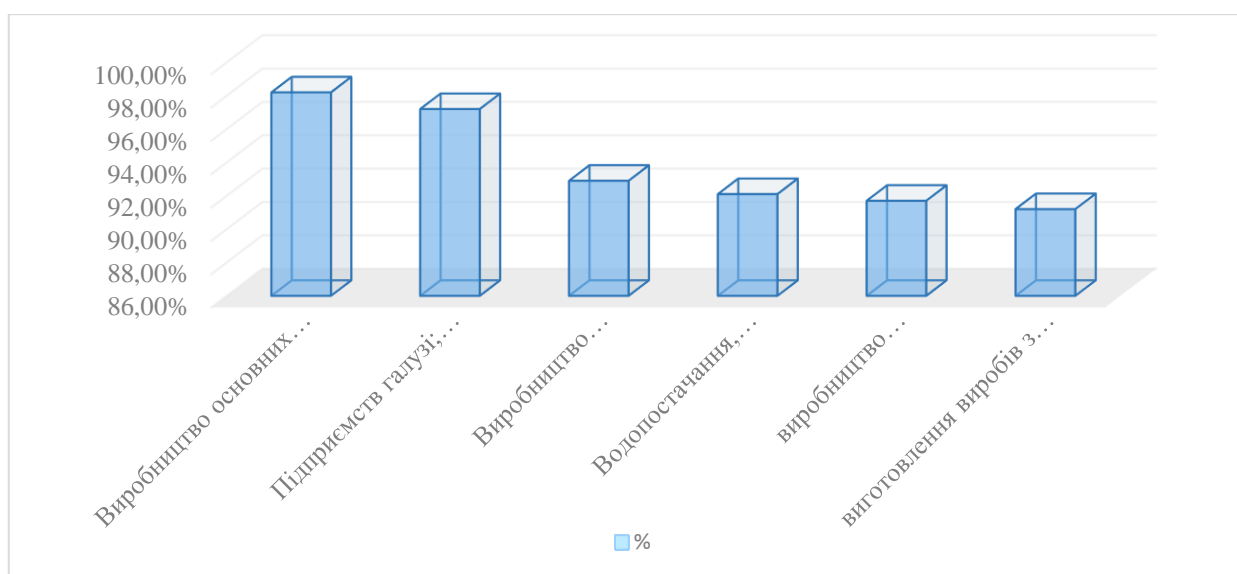

Рис. 2.1 – Статистичні дані зростання числа підприємств, що мають доступ до Інтернету [24]

Наведені вище дані свідчать про високий рівень забезпеченості вітчизняних підприємств доступом до ресурсів мережі Інтернет. Це досить важливо для національної економіки з точки зору сприяння її діджиталізації. Окрім цього, це створює передумови для прискореної інтеграції українських підприємств на закордонні ринки, а також транспарентності їх діяльності. Розглядаючи динаміку кількості зайнятих працівників, які мають доступ до мережі Інтернет, на жаль, слід констатувати на низьких показниках (лише 28% від загального числа зайнятих працівників підприємств).

Станом на 2021 р. найбільша частка персоналу з доступом до Інтернету – на підприємствах таких видів економічної діяльності (рис. 2.2) [24]:

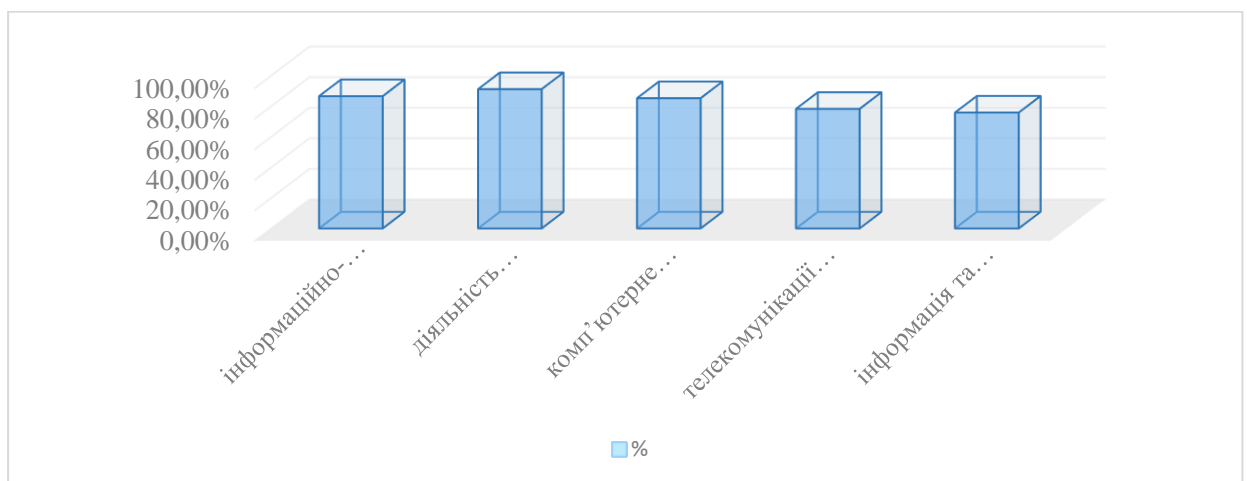

Рис. 2.2 – Відсоткове співвідношення частки персоналу з доступом до Інтернету на підприємствах [24]

Як вбачається із представлених даних, переважаюча частка підприємств, персонал яких має доступ до Інтернету, належать до таких, функціонування яких нерозривно пов'язано із використанням комп'ютерних і цифрових технологій. Натомість, на порядок нижчі значення за цим показником демонструють промислові підприємства. Узагальнено показники по доступу підприємств України

і їх працівників до мережі Інтернет представлено в табл. 2.1. Дані в цілому демонструють позитивні тенденції, що однак не повною мірою відповідають глобальним трендам.

Таблиця 2.1 – Доступ підприємств України і їх працівників до мережі Інтернет [24]

Показник	2018	2019	2021	Приріст (2021 р. до 2018 р.)
Кількість підприємств, які мають доступ до мережі Інтернет, од.	43303	43785	44508	2,78
у % до загальної кількості підприємств, %	88,0	86,4	86,6	-1,59
Кількість зайнятих працівників, які мають доступ до мережі Інтернет, ос.	1064745	1090035	1133069	6,42
у % до загальної кількості зайнятих працівників підприємств, %	27,1	28,4	28,0	3,32

Додаткові, більш поглиблені висновки щодо базових тенденцій розвитку цифрової економіки в країні можна отримати при аналізі показників у розрізі структури підприємств за розмірами. Так, 94,5% (2198 од.) великих підприємств із чисельністю працівників більше 250 осіб мають доступ до Інтернету; 93,8% (8628 од.) – із числом робітників 50-249 осіб; 84,5% (33682 од.) – із кількістю персоналу 10-49 осіб [24].

Дещо складнішою виглядає ситуація із фіксованим доступом до Інтернету. Можна відзначити, що зі збільшенням кількості працівників підприємства більш схильні до цифровізації своєї діяльності та розширення доступу до Інтернету, що пояснюється можливістю таким чином спростити комунікацію, прискорити рух інформаційних потоків та скоротити час доведення наказів і розпоряджень від керівництва до кінцевих виконавців. Однак, з іншого боку, чим більша чисельність персоналу на підприємстві, тим йому складніше забезпечити їх доступом до мережі Інтернет у 2021 р.:

лише 22,6% працівників великих підприємств;
32,6% – середніх підприємств; 39,2% – малих підприємств) [24].

Крім чинника великої кількості персоналу, низькі показники забезпеченості їх доступом до Інтернету можуть бути пояснені також специфікою їх професійної діяльності, зокрема для виконання обов'язків кваліфікованих робітників наявність Інтернету не є обов'язковою вимогою якісного виконання завдань. Для цифрової економіки характерна активність підприємств в онлайн-середовищі. Однією із форм такої активності є наявність, підтримка і регулярне оновлення сайту підприємства. У середньому в Україні трохи більше 35% підприємств у 2021 р. мали веб-сайт.

За видами економічної діяльності найбільшу питому вагу за цим показником мають підприємства таких галузей, сфер (станом на 2021 р.) (рис. 2.3) [24]:

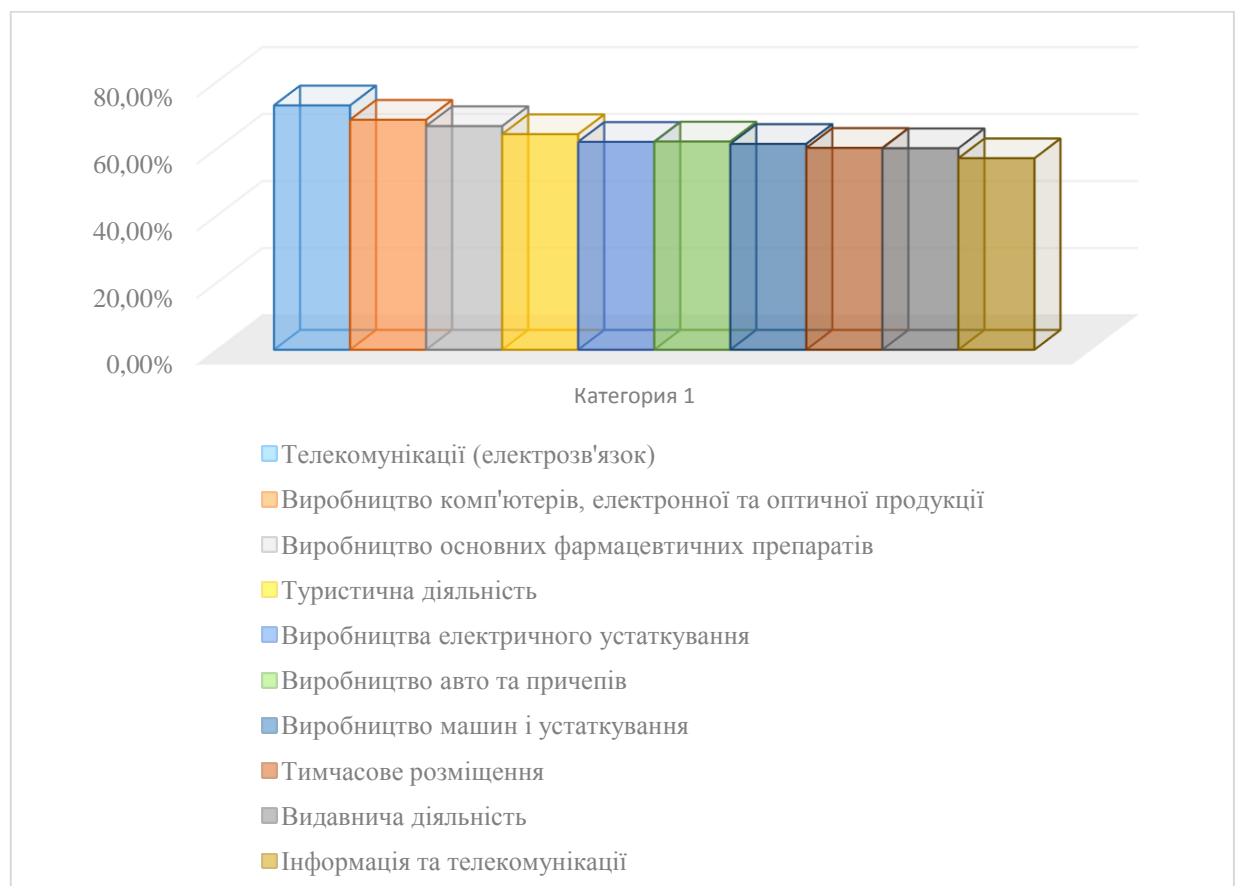

Рис. 2.3 – Види економічної діяльності України станом на 2021 рік [24]

У цифрову епоху, наведені показники є заниженими та в перспективі спроможні чинити несприятливий вплив на конкурентоспроможність тих підприємств, що функціонують без веб-сайту. Для молодого покоління споживачів вадливо мати змогу перевірити інформацію про підприємство на його офіційному сайті, переглянути товари (виконані послуги) та відгуки клієнтів. Відсутність веб-сайту може викликати у споживачів сумніви щодо надійності підприємства і доцільності співпраці з ним.

У переважній більшості вітчизняні підприємства користуються веб-сайтами для таких цілей (рис. 2.4) [24]:

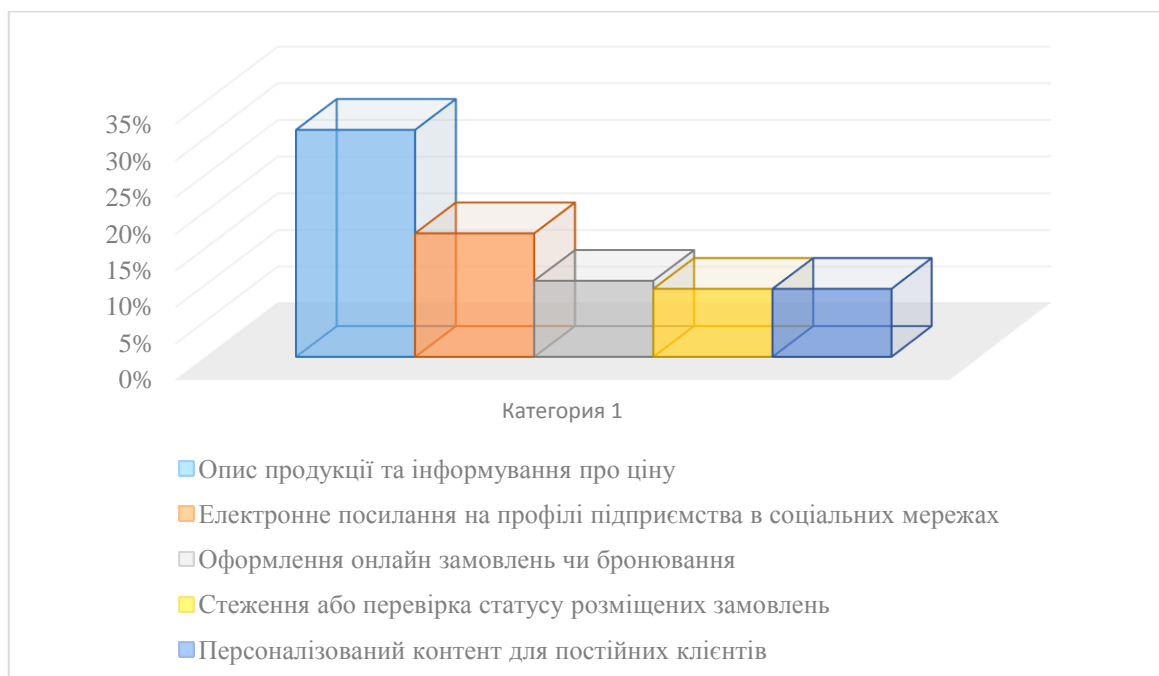

Рис. 2.4 – Використання веб-сайтами українськими підприємствами [24]

Натомість лише 4,6% загальної кількості підприємств на своїх офіційних сайтах надають споживачам можливість розробляти товари чи послуги в онлайн-режимі [25].

Відповідно до різних європейських рейтингів та індексів, Україна залишається на досить низькому рівні щодо відповідності цифрового потенціалу європейським критеріям.

Згідно з Індексом цифрової економіки та суспільства (Digital Economy and Society Index - DESI) за 2020 рік, Україна посідає 109 місце серед 28 країн Європейського Союзу та країн Європи, з загальним рейтингом 27.9 балів із 100 можливих. У порівнянні з минулим роком, Україна збільшила свій рейтинг на 3.3 бали, але зберігається серед країн, які мають низький рівень розвитку цифрової інфраструктури та електронного урядування [25].

Також, згідно з Global Innovation Index за 2020 рік, Україна займає 50 місце серед 131 країн у світі за загальним індексом інновацій та цифрового розвитку. У порівнянні з минулим роком, Україна покращила свій рейтинг на 3 місця [25].

Отже, хоча Україна робить кроки до розвитку цифрової інфраструктури, вона все ще має значні проблеми з відповідністю європейським критеріям цифрового розвитку та інновацій. Проте, покращення цих показників відкриває можливості для подальшого розвитку економіки та підвищення якості життя громадян.

2.2. Аналіз та оцінка стану нормативно-правової бази та діючих угод з питань інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС

На сьогодні Україна має достатньо прогресивну нормативно-правову базу для інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС. Зокрема, Україна має прийнятий в 2017 році закон «Про електронні довірчі послуги», який визнає їх еквівалентними паперовим документам та створює необхідні умови для розвитку електронної підписки та інших електронних ідентифікаторів.

Також у 2018 році Україна приєдналася до європейської програми «Горизонт 2020», яка забезпечує збільшення інвестицій у науку та інновації. Це відкриває можливості для українських компаній та науковців для залучення європейських грантів та співпраці з європейськими партнерами [26].

Щодо угод, Україна підписала угоду про асоціацію з ЄС в 2014 році, яка містить положення про зближення законодавства України з законодавством ЄС. В

рамках цієї угоди було прийнято низку законодавчих актів, спрямованих на зближення з ЄС, зокрема, Закон України «Про захист персональних даних», «Про захист прав споживачів» та інші.

У щорічному звіті ЄС про виконання Україною Угоди про асоціацію (опубліковано у липні 2022) зазначено, що Україна продовжує досягати значних успіхів у сфері цифрової трансформації [26].

Європейська Комісія у висновку щодо заявки України на членство в Європейському Союзі відзначила досягнутий Україною прогрес у цифровій сфері, зокрема, особливо добрі результати у сфері інформаційного суспільства та медіа, в який Уряд провів поглиблену секторальну реформу та наблизив законодавство до *acquis* ЄС щодо єдиного цифрового ринку.

У зв'язку з цим, можна стверджувати, що Україна робить вагомі кроки в напрямку інтеграції в європейський цифровий простір, який є важливим для забезпечення конкурентоспроможності та розвитку країни.

Зокрема, заява про успішний прогрес в сфері інформаційного суспільства та медіа свідчить про те, що Україна зосереджується на покращенні доступності та якості інтернет-послуг, розвитку інформаційної безпеки та захисту прав користувачів [27, с. 70].

Також важливим є згадка про поглиблену секторальну реформу та наближення законодавства до *acquis* ЄС щодо єдиного цифрового ринку. Це свідчить про те, що Україна працює над створенням сприятливих умов для розвитку цифрового бізнесу, що може допомогти збільшити інвестиції та створити нові робочі місця.

У цілому, згаданий прогрес є дуже важливим для подальшої інтеграції України в європейський цифровий простір та для розвитку країни в цілому [27, с. 70].

У січні 2022 р. набрав чинності Закон України «Про електронні комунікації» (від 16.12.2020 № 1089-IX). Цим Законом визначаються правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у відповідній діяльності або користуються електронними

комунікаційними послугами. Закон впроваджує Європейський кодекс електронних комунікацій одночасно з державами ЄС.

У лютому 2022 року набрав чинності Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» (від 16.12.2021 № 1971-IX). Законом забезпечено на законодавчому рівні правовий статус регуляторного органу у сфері електронних комунікацій - НКЕК, його повноваження та незалежність повністю відповідають європейським підходам [28].

Закон України «Про електронні комунікації» та Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку» є важливими законодавчими актами для інтеграції України в Єдиний європейський цифровий ринок.

Перший закон встановлює правила та принципи функціонування електронних комунікацій в Україні, включаючи забезпечення конфіденційності та захисту персональних даних користувачів. Він також регулює питання щодо забезпечення доступу до інтернету та інших електронних комунікаційних послуг [28].

Другий закон визначає функції та повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, яка відповідає за регулювання ринку електронних комунікацій в Україні. Ця комісія відповідає за забезпечення ефективного та конкурентоспроможного розвитку ринку електронних комунікацій відповідно до європейських стандартів та регуляторних вимог [29].

Обидва ці закони є важливими для інтеграції України в Єдиний європейський цифровий ринок, оскільки вони допомагають забезпечити відповідність українського законодавства європейським стандартам та регуляторним вимогам. Це дозволяє українським компаніям та підприємствам, які працюють у сфері електронних комунікацій, використовувати та продавати свої послуги на європейському ринку. Крім того, ці закони забезпечують права та інтереси

споживачів у сфері електронних комунікацій, що є важливим для забезпечення якісних та безпечних послуг на ринку.

Так, прийняття цих законів — важливий крок для інтеграції України в Єдиний європейський цифровий ринок, оскільки сфера електронних комунікацій є основою для розвитку цифрових послуг. Відповідно до прийнятих законів оновлюється підзаконна нормативно-правова база [30].

Отже, відповідність українського законодавства європейським стандартам та регуляторним вимогам у сфері електронних комунікацій допомагає забезпечити конкурентоспроможність українських компаній та підприємств на європейському ринку та захист прав споживачів.

Так, протягом року НКЕК вже було прийнято 23 підзаконних нормативно-правових акти. Крім того, з метою забезпечення прогнозованості та своєчасності прийняття рішень, відкритості, прозорості та гласності процесу державного регулювання, інформування громадськості про плани та результати своєї роботи, створення умов для участі громадськості у розробленні проєктів нормативно-правових актів, рішенням НКЕК від 14.12.2022 р. № 257 затверджено План діяльності з підготовки проєктів нормативно-правових актів НКЕК, що мають ознаки регуляторних актів на 2023 рік та План діяльності з підготовки НКЕК проєктів регуляторних актів Кабінету Міністрів України на 2023 рік [30].

В рамках реалізації проєкту технічної допомоги ЄС «Підтримка цифрової політики України» розпочато роботу над розробкою Стратегії розвитку сфери електронних комунікацій (створення якої передбачено Законом України «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 р. № 1089-IX) [30].

У вересні 2022 року підписано Угоду між Україною та ЄС про участь України в програмі ЄС «Цифрова Європа» (2021-2027). Програма забезпечує фінансування проєктів за напрямками: суперкомп'ютер, штучний інтелект, цифрові навички, забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві, кібербезпека (участь для України не передбачена) на загальну суму 7.5 млрд. євро на 7 років [31]. Відповідно, участь у Програмі сприятиме приєднанню України до Єдиного цифрового ринку ЄС. Участь передбачає сплату фінансових

внесків. Згідно з Угодою про участь України у Програмі, сторона ЄС звільнила Україну від сплати внесків у 2021 та 2022 роках (передбачена можливість пролонгації залежно від воєнної та економічної ситуації у державі), також обумовлена знижка 95% на фінансові внески протягом 2023- 2027 років [32].

У грудні 2022 року Єврокомісія підтримала заявку міжнародного консорціуму POTENTIAL (до складу якого входить Україна) щодо розробки європейського цифрового гаманця (European Digital Identity Wallet). Реалізація пілотного проєкту запланована на період з 2023 по 2025 роки [33].

Відповідно до оцінки ЄС щодо виконання зобов'язань у секторі телекомунікаційних послуг у рамках Угоди про асоціацію (здійснена у 2020 році), положення Директиви 2000/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку» («Директива про електронну комерцію») від 8 червня 2000 року здебільшого транспоновані до українського законодавства [34].

Триває робота над усуненням визначених зазначеною оцінкою ЄС прогалин щодо: закріплення в українському законодавстві норм щодо онлайн-вирішення споживчих спорів, відмови від розсилки небажаних комерційних електронних повідомлень та надання доступу до інформації про продавців. Зокрема, проєкт Закону України «Про захист прав споживачів» (від 05.10.2021 р. № 6134) включає положення про державний портал «Е-покупець» у межах якого існуватимуть механізми, які усуватимуть зазначені вище прогалини. Законопроект прийнятий за основу у жовтні 2022 року, наразі триває підготовка до другого читання [35].

Для того, щоб цифрові рішення та послуги були доступними кожному триває робота з підключення України до швидкісного інтернету 4G та реалізуються заходи щодо запровадження нової перспективної технології 5G. Початок розгортання мереж 5G в Україні очікується з 2024 року [36].

Забезпечено гармонізацію використання радіочастот в Україні з ЄС (на основі Рішення № 676/2002/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. про регуляторну рамку для радіочастотного спектру в Європейському Співтоваристві), зокрема для [36]:

- пов'язаних з безпекою застосувань інтелектуальних транспортних систем (діапазоні частот 5875-5905 МГц);

- обладнання, що використовує технологію ультра широкосмугового зв'язку.

- використання пристроїв короткого радіусу дії.

Протягом року забезпечувалися заходи, спрямовані на гармонізацію з ЄС частотних діапазонів для:

- міжнародного рухомого (мобільного) зв'язку (IMT) четвертого та п'ятого поколінь – 1920-1980 МГц, 2110-2170 МГц та 2500-2690 МГц для наземних систем;

- наземних систем, здатних забезпечувати послуги електронного зв'язку – 3400- 3800 МГц;

- впровадження систем бездротового доступу, включаючи локальні радіомережі (WAS/RLANs) – 5 ГГц;

а також впровадження гармонізованих умов користування спектром для:

- використання безпроводового аудіо-обладнання для підготовки програм та спеціальних заходів (PMSE);

- спрощення функціонування мобільного зв'язку на літаках;

- впровадження нових технологій та смуг частот для послуг мобільного зв'язку на борту суден [36].

Програма Connecting Europe Facility (CEF) є ініціативою Європейської Комісії, яка має на меті розвиток транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури в Європейському Союзі. Програма надає фінансування проектам, спрямованим на поліпшення зв'язків між країнами, забезпечення більшої безпеки та підвищення конкурентоспроможності європейських компаній на світовому ринку [37].

Приєднання України до програми CEF може допомогти країні отримати фінансування на розвиток її цифрової інфраструктури та підвищити її конкурентоспроможність. Зокрема, програма CEF фінансує проекти, спрямовані на розвиток широкосмугового Інтернету, електронного урядування та електронної комерції. Крім того, участь в програмі CEF дозволяє українським компаніям брати участь у тендерах на реалізацію проектів, що фінансуються програмою, що може збільшити їхні можливості на європейському ринку [27].

З метою приєднання України до програми Connecting Europe Facility (CEF) започатковано переговорний процес з DG CONNECT щодо участі України за напрямком Digital. Попередньо домовлено про співпрацю за напрямком магістральних інтернет з'єднань. Стороною ЄС також опрацьовується можливість співпраці щодо коридорів 5G. Переговорний процес з DG CONNECT (Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology) - це перший крок у процесі приєднання України до програми CEF Digital. У рамках цього процесу будуть обговорюватися деталі та умови участі України в програмі, зокрема фінансові та технічні аспекти, процедури відбору проектів та інші питання [27].

Це може бути важливим кроком для України на шляху до інтеграції в європейський цифровий простір та підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку.

На основі домовленостей, досягнутих під час засідання Ради асоціації Україна-ЄС у вересні 2022 року, Україна та ЄС підготували проект Рішення Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі про внесення змін до Доповнення XVII-3 (Правила, що застосовуються до телекомунікаційних послуг) Додатка XVII до Розділу IV Угоди про асоціацію з метою приєднання України до політики ЄС “Roam like at home”. Тривають фінальні узгодження тексту проекту Рішення [27].

У квітні 2022 року була підписана Спільна заява між мобільними операторами ЄС та України, яка дозволяє українцям, які перебувають в ЄС, залишатися на зв'язку зі своїми рідними в Україні завдяки доступним дзвінкам в роумінгу. Тривалість дії спільної заяви – 3 місяці. Відповідно, протягом 2022 року термін дії Спільної заяви було пролонговано кілька разів. Наразі тривають консультації між Україною та ЄС щодо подальшого продовження терміну її дії [27].

Ця Спільна заява є важливим кроком у поліпшенні зв'язку між Україною та ЄС, оскільки дозволяє українцям, які перебувають в ЄС, користуватися мобільним зв'язком зі своїми рідними в Україні без необґрунтованих додаткових витрат. Це забезпечує зв'язок з рідними та близькими людьми, а також полегшує роботу для тих, хто подорожує між країнами.

Загалом, нормативно-правова база та угоди, що підписані між Україною та ЄС, створюють необхідні умови для інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Однак, необхідно звернути увагу на дотримання та виконання законодавства в Україні, щоб забезпечити ефективну інтеграцію та співпрацю з ЄС [27].

2.3. Аналіз програм (заходів, ініціатив) державної політики цифрового розвитку, оцінка їх результативності та проблеми, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС

За останні кілька років багато країн почали активно розвивати свою державну політику у сфері цифрового розвитку. Основні заходи та ініціативи, які реалізуються в цьому напрямку, можна розбити на кілька категорій [38, с. 30]:

Таблиця 2.2 – Основні заходи та ініціативи, які реалізують державної політики цифрового розвитку [38, с. 29-35]

№	Заходи	Характеристика
1.	Розвиток цифрової інфраструктури	Це може включати створення нових цифрових мереж, розширення доступу до швидкісного Інтернету, створення цифрових платформ для взаємодії між громадянами та державою.
2.	Розвиток електронної демократії та електронного урядування	Це може включати створення електронних систем голосування, розробку електронних сервісів для взаємодії з державними органами, забезпечення відкритості даних державних органів та створення умов для електронної участі громадян у прийнятті рішень.
3.	Розвиток цифрової економіки та підтримка цифрових стартапів	може включати створення інкубаторів для стартапів, надання державної фінансової підтримки, створення сприятливого правового середовища для розвитку цифрових технологій та інновацій.

4.	Розвиток цифрової освіти та підвищення рівня цифрової грамотності	Це може включати введення цифрової освіти в шкільну програму, надання безкоштовного доступу до цифрових навчальних ресурсів, підвищення рівня інформаційної грамотності населення.
5.	Забезпечення цифрової безпеки та протидії кіберзлочинності	Це може включати розробку захисних технологій та кібернетичних стратегій, проведення навчань з кібербезпеки для громадян та працівників державних органів, створення національних центрів кібербезпеки для моніторингу та захисту критичних інфраструктур та даних.

Відповідно до цього пропонується розглянути детально кожен із запропонованих заходів.

Розвиток цифрової інфраструктури є ключовим елементом програми державної політики цифрового розвитку. Цифрова інфраструктура охоплює всі інформаційні технології, мережі, пристрої та сервіси, які забезпечують функціонування цифрового середовища [38, с. 33].

Державна політика цифрового розвитку повинна сприяти розвитку цифрової інфраструктури шляхом забезпечення інвестицій у неї, підтримки розвитку нових технологій та стандартів, створення регуляторних та юридичних умов для забезпечення її розвитку та забезпечення доступності цифрових послуг для всіх верств населення.

Цифрова інфраструктура повинна забезпечувати високу швидкість передачі даних, високу якість послуг та захист від кіберзагроз. Для цього необхідно забезпечити розвиток високошвидкісних мереж, впровадження нових технологій, розвиток кіберзахисту та створення сприятливих умов для створення цифрових продуктів та сервісів [39, с. 41].

Крім того, державна політика цифрового розвитку повинна сприяти створенню сприятливого інвестиційного клімату для приватного сектору, щоб забезпечити необхідні інвестиції в розвиток цифрової інфраструктури. Також

важливо забезпечити доступність цифрових послуг для всіх верств населення, в тому числі для малозабезпечених груп населення.

Узагальнюючи, розвиток цифрової інфраструктури повинен бути ключовим напрямом державної політики цифрового розвитку, оскільки це є передумовою для розвитку цифрової економіки та забезпечення конкурентоспроможності країни у світі [39, с. 41].

Розвиток електронної демократії та електронного урядування є важливою програмою державної політики цифрового розвитку. Це означає впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) для поліпшення доступу до інформації, забезпечення участі громадян у прийнятті рішень та підвищення ефективності державного управління.

Розвиток електронної демократії означає, що громадяни мають можливість взаємодіяти з урядовими органами та обмінюватися інформацією через електронні канали. Це включає в себе створення електронних платформ для петицій, обговорення законопроектів та відкритих дискусій з громадськістю. Також до електронної демократії відносяться електронні вибори та електронні референдуми, які дозволяють громадянам брати участь в прийнятті рішень через ІКТ [39, с. 42].

Електронне урядування означає використання ІКТ для поліпшення роботи державних органів та забезпечення ефективного та транспарентного управління. Це включає в себе створення електронних систем для організації державних послуг, автоматизації процесів державного управління та підвищення рівня кібербезпеки.

Державна політика цифрового розвитку повинна сприяти розвитку електронної демократії та електронного урядування шляхом забезпечення інвестицій у розробку та впровадження нових ІКТ-рішень, створення нормативно-правової бази ІКТ та інші заходи є важливими для розвитку електронної демократії та електронного урядування [40, с. 43].

Інвестиції у розробку та впровадження нових ІКТ-рішень дозволять створити нові електронні сервіси та забезпечити їх високу якість. Наприклад, створення цифрових платформ для обговорення законопроектів та проведення онлайн-

консультацій з громадськістю дозволить залучити більше громадян до участі в прийнятті рішень та збільшити рівень довіри до державних органів.

Створення нормативно-правової бази, що регулює використання ІКТ, дозволить забезпечити захист особистої інформації громадян, підвищити кібербезпеку та уникнути можливих загроз для національної безпеки. Крім того, це дозволить забезпечити державну регуляторну політику в цифровій сфері та запобігти зловживанням з боку державних органів [40, с. 45].

Отже, розвиток електронної демократії та електронного урядування є важливим напрямком державної політики цифрового розвитку, і забезпечення інвестицій та створення нормативно-правової бази є ключовими заходами для його реалізації.

Розвиток цифрової економіки та підтримка цифрових стартапів є важливими напрямками державної політики цифрового розвитку. Ці напрямки сприяють створенню нових робочих місць, збільшенню ВВП, підвищенню конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку та залученню інвестицій у цифровий сектор [40, с. 47].

Для розвитку цифрової економіки необхідно забезпечити створення інноваційних продуктів та послуг, які відповідають потребам суспільства та мають високий потенціал для розвитку. Підтримка цифрових стартапів є одним з ключових заходів для реалізації цього напрямку, що може бути здійснено за допомогою різноманітних механізмів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Механізми підтримки цифрових стартапів [40, с. 43-47]

№	Механізм	Характеристика
1.	Фінансова підтримка	надання державних грантів, кредитів та інших видів фінансової допомоги для розробки та впровадження цифрових продуктів та послуг.
2.	Кадрова підтримка	забезпечення доступу до висококваліфікованих фахівців, надання підтримки для їх підвищення кваліфікації та підтримки для розвитку компетенцій в галузі цифрових технологій.

3.	Інфраструктурна підтримка	забезпечення доступу до необхідних інфраструктурних ресурсів, таких як прискорені інтернет-з'єднання, хмарні технології, кластери та інші інфраструктурні ресурси.
	Регуляторна підтримка	забезпечення сприятливого регулювання в галузі цифрових технологій, створення нормативно-правових актів, які сприяють розвитку цифрової економіки та підтримці цифрових стартапів. Такі акти повинні забезпечувати стабільність у галузі цифрових технологій та створювати умови для їх розвитку, а також забезпечувати захист прав інтелектуальної власності, конфіденційності даних та кібербезпеки.

Розвиток цифрової освіти та підвищення рівня цифрової грамотності є важливим напрямком державної політики цифрового розвитку. Це пов'язано з тим, що зростання використання цифрових технологій у всіх сферах життя призводить до того, що цифрова грамотність стає необхідною для подальшого розвитку суспільства.

Для забезпечення розвитку цифрової освіти та підвищення рівня цифрової грамотності необхідно проводити такі заходи: розробка інноваційних методик та програм цифрової освіти; впровадження цифрової освіти у систему загальної та професійної освіти; забезпечення доступу до цифрової освіти; підвищення рівня цифрової грамотності серед дорослого населення; створення сприятливих умов для розвитку цифрових компетенцій та інновацій [41, с. 44].

Забезпечення цифрової безпеки та протидії кіберзлочинності є також невід'ємною складовою програми державної політики цифрового розвитку. У зв'язку зі зростанням кількості кібератак та кіберзлочинності, держава повинна розробляти та впроваджувати ефективні заходи для захисту цифрової інфраструктури, особистих даних громадян та підприємств, а також протидії кібертероризму.

Для досягнення цих цілей, держава може розглядати наступні заходи: розробка та впровадження стратегії цифрової безпеки, що включає в себе розробку відповідних законодавчих актів та планів дій; підвищення рівня свідомості населення щодо цифрової безпеки та кіберзахисту; розробка та впровадження

стандартів та протоколів, які гарантують захист інформації від несанкціонованого доступу, злому та викрадення; співпраця з міжнародними організаціями та країнами щодо боротьби з кіберзлочинністю та кібертероризмом; розробка та впровадження заходів зі збору та аналізу інформації про потенційні загрози цифрової безпеці, що дозволить ефективно реагувати на них [42, с. 19].

Державна політика цифрового розвитку в Україні орієнтована на забезпечення доступу до швидкісного Інтернету, підтримку розвитку інновацій та створення сприятливого клімату для розвитку цифрової економіки. Деякі з програм та ініціатив, які забезпечують ці цілі, включають:

– Створення Української державної програми розвитку цифрової економіки та суспільства «Дія», яка орієнтована на підвищення рівня цифрової компетентності населення та підтримку розвитку цифрових технологій та інновацій [43].

– Програма «100 відсотків діджиталізації», яка спрямована на забезпечення швидкого та повного переходу до цифрових технологій в усіх сферах економіки та суспільства [44].

– Запровадження програми підтримки стартапів та інновацій «Дія City», яка стимулює розвиток цифрових технологій в містах.

– Розвиток швидкісного Інтернету, зокрема, шляхом запуску програми «Високошвидкісний Інтернет для України», яка спрямована на забезпечення доступу до швидкісного Інтернету в усіх регіонах країни.

– Запровадження цифрового управління державою та розвиток електронного урядування, зокрема, шляхом створення програми «Дія.Business», яка надає послуги для підприємств та підприємців.

Однак, існують деякі проблемні питання, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС [45, с. 112]. До таких проблем можна віднести:

1. Недостатня розвиненість і застарілість інфраструктури телекомунікацій та ІТ-сектора в Україні, що обмежує можливості підключення до європейських мереж інтернету та технологій. На сьогодні інфраструктура телекомунікацій в Україні

відстає від європейських стандартів, що ускладнює здійснення бізнесу та міжнародних операцій в ІТ-секторі. Крім того, національна технічна регуляторна база у сфері телекомунікацій потребує суттєвого оновлення, щоб вона відповідала сучасним вимогам.

Ця проблема може бути вирішена за допомогою інвестицій у модернізацію інфраструктури телекомунікацій та ІТ-сектора в Україні. Крім того, потрібно створити сприятливе регулювання та підтримку для розвитку нових технологій та інновацій, що допоможе залучити більше інвестицій в галузь. Також важливо розвивати партнерські відносини з європейськими компаніями та залучати їх до співпраці з українськими компаніями в галузі телекомунікацій та ІТ-сектора [45, с. 112].

2. Недостатній рівень кібербезпеки в Україні, який може стати на заваді безпечному обміну даними та інформацією з європейськими партнерами.

3. Повільність процесу реформування законодавства, яке регулює сферу телекомунікацій та ІТ-сектора, що ускладнює підготовку до виконання європейських стандартів та вимог. Однією з причин повільності реформування законодавства є складність процесу розробки та узгодження законів та регуляторних актів, що регулюють сферу телекомунікацій та ІТ-сектора. Ці галузі є дуже динамічними та швидко змінюються, тому законодавчі акти повинні бути гнучкими та адаптивними до нових технологій та трендів [45, с. 114].

Іншою проблемою є відсутність консенсусу між різними галузями та зацікавленими сторонами щодо необхідних змін у законодавстві. Наприклад, провайдери мережі можуть мати інтерес у збільшенні обсягу даних, що передаються по їхніх мережах, тоді як інші сторони можуть пропонувати більш жорстку регуляцію в інтересах безпеки даних та конфіденційності.

Також повільність процесу реформування законодавства може бути пов'язана з відсутністю достатньої компетенції та досвіду серед державних органів, які відповідають за реформування законодавства.

4. Неоднаковий рівень розвитку технологій та інформаційної грамотності серед населення та бізнес-спільноти України, що може створювати перешкоди для

ефективної інтеграції у єдиний цифровий ринок ЄС. Ця проблема може мати негативний вплив на розвиток телекомунікацій та ІТ-сектора, які є ключовими галузями для забезпечення стійкого розвитку економіки.

З одного боку, неоднаковий рівень розвитку технологій та інформаційної грамотності серед населення може призвести до того, що значна частина населення не зможе користуватися новими технологіями, що є необхідними для успішної інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС. Це може зменшити конкурентоспроможність України та обмежити можливості для розвитку нових технологічних проектів та інновацій [45, с. 115].

З іншого боку, неоднаковий рівень інформаційної грамотності серед бізнес-спільноти може обмежувати їхні можливості для використання сучасних технологій та інформаційних ресурсів для розвитку бізнесу. Це може призвести до відставання українських підприємств від європейських конкурентів та зменшення їхньої конкурентоспроможності.

Таким чином, необхідно звернути особливу увагу на розвиток інформаційної грамотності серед населення та бізнес-спільноти, проводити інформаційно-освітні кампанії та навчальні заходи, щоб забезпечити успішну інтеграцію України до єдиного цифрового ринку ЄС. Крім того, потрібно створювати сприятливі умови для розвитку технологій та інновацій в Україні, залучати інвестиції в галузь телекомунікацій та ІТ-сектора, а також підтримувати стартапи та малі та середні підприємства, що діють у цих галузях [45, с. 117].

Також необхідно забезпечувати прозорість та стабільність законодавчого середовища для розвитку телекомунікацій та ІТ-сектора, що забезпечить інвесторам та бізнес-спільноті необхідну впевненість в майбутньому та стабільність у галузі.

Такі заходи допоможуть зменшити відставання України у розвитку технологій та інформаційної грамотності, що в свою чергу забезпечить успішну інтеграцію України до єдиного цифрового ринку ЄС і позитивно позначиться на розвитку української економіки.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄДИНОГО ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС

3.1. Пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного, фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС

Удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС є критично важливим для розвитку економіки України та її інтеграції в європейський простір.

По-перше, це забезпечить можливість українським компаніям брати участь у конкуренції на європейському ринку, залучати іноземні інвестиції та збільшувати обсяги експорту [46, с. 4].

По-друге, удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення дозволить сприяти розвитку цифрових технологій в Україні, що підвищить ефективність господарювання та якість життя населення.

По-третє, це збільшить прозорість та ефективність управління державними ресурсами та сприятиме боротьбі з корупцією.

По-четверте, удосконалення фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС дозволить забезпечити достатній рівень інвестицій в розвиток цифрової інфраструктури та інших проектів, що сприятимуть економічному зростанню країни.

Узагалі, удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС є важливим етапом в розвитку української економіки та її інтеграції в європейський простір [46, с. 5-7].

Удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС має декілька ключових цілей.

Створення сприятливого правового середовища для розвитку цифрових технологій та інтернет-бізнесу в Україні. Це включає у себе розробку та прийняття законодавства, що визначає права та обов'язки суб'єктів цифрового ринку, регулює електронний документообіг та захист особистих даних користувачів.

Підвищення конкурентоспроможності українських компаній на європейському ринку, що дозволить їм залучати інвестиції, отримувати нові технології та підвищувати якість продукції та послуг [47, с. 8].

Забезпечення доступності та якості інтернет-послуг для всіх громадян України. Це передбачає розвиток інфраструктури, підвищення рівня кібербезпеки та захисту особистих даних користувачів, зменшення вартості інтернет-послуг.

Розвиток галузі ІТ та забезпечення зростання економіки України. Це дозволить створювати нові робочі місця, збільшувати обсяги виробництва та експорту товарів та послуг, підвищувати рівень життя населення [47, с. 9].

Узагалі, удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС допоможе країні використати потенціал цифрової економіки для підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій, створення нових робочих місць та збільшення експортного потенціалу. Це також дозволить покращити доступ до цифрових послуг для громадян та підвищити рівень кібербезпеки в країні. У результаті, українська економіка стане більш стійкою до зовнішніх шоків та конкуренції, що дозволить досягти більшого економічного зростання та підвищити рівень життя населення.

Пропонується надати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС (табл. 3.1) [47, с. 10-12].

Таблиця 3.1 – Пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС [47, с. 13]

№	Категорія	Роз'яснення
1.	Нормативно-правове забезпечення	Україна має прийняти та впровадити нові закони та регулюючі акти, щоб відповідати вимогам європейських стандартів щодо захисту даних, інтелектуальної власності та конкуренції на ринку. Також потрібно розробити механізми контролю за виконанням цих норм та стандартів.
2.	Організаційне забезпечення	Україна має створити організаційні структури, які забезпечують взаємодію з ЄС, в тому числі створити координаційні механізми з іншими країнами, що є членами єдиного цифрового ринку ЄС. Також важливо розвивати міжнародну співпрацю, зокрема з партнерами з ЄС, та проводити інформаційні кампанії з популяризації можливостей інтеграції до єдиного цифрового ринку.
3.	Фінансове забезпечення	Україна має забезпечити фінансування проєктів, що пов'язані з інтеграцією до єдиного цифрового ринку ЄС. Це може бути здійснено через державний бюджет або залучення інвестицій з приватного сектору. Також важливо розробити механізми контролю за використанням цих коштів та впроваджувати заходи щодо забезпечення ефективності витрачання коштів.

Загальна ідея полягає в тому, що Україна має розвивати свою інфраструктуру та законодавство у напрямку інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС. Це дозволить українським компаніям брати участь в конкуренції на ринку ЄС, отримувати нові можливості для розвитку та підвищення рівня життя населення. Для цього потрібно працювати над удосконаленням нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції, щоб забезпечити ефективну інтеграцію України до єдиного цифрового ринку ЄС. Крім того, важливо розвивати міжнародну співпрацю та проводити інформаційні кампанії з популяризації можливостей інтеграції до єдиного цифрового ринку [49, с. 56].

Нормативно-правове забезпечення є однією з найважливіших складових державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Для того, щоб Україна могла ефективно працювати на цьому ринку, її законодавство повинно відповідати нормам та стандартам Європейського Союзу.

Пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС можуть включати [49, с. 59]:

- Аналіз та адаптація європейських норм та стандартів до українського законодавства.

- Розроблення та прийняття нових законодавчих актів, які б відповідали вимогам ЄС та створювали умови для розвитку цифрової економіки в Україні.

- Забезпечення ефективної взаємодії між українськими та європейськими правовими органами, що дозволить швидко та ефективно вирішувати правові питання, пов'язані зі здійсненням діяльності на єдиному цифровому ринку ЄС.

- Забезпечення прозорості та доступності правової інформації про умови вступу до єдиного цифрового ринку ЄС та вимог, які ставляться до учасників ринку.

- Удосконалення нормативно-правового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС є важливим етапом на шляху до інтеграції України в європейську спільноту та розвитку цифрової економіки в країні.

Організаційне забезпечення є важливим елементом удосконалення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Для ефективної інтеграції необхідно створити відповідні організаційні структури, які забезпечать реалізацію політики та контроль за її виконанням [49, с. 60-61].

Одним з головних заходів удосконалення організаційного забезпечення може стати створення спеціального органу або департаменту, який буде відповідальний за реалізацію державної політики інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС. Цей орган має мати достатні повноваження та ресурси для здійснення своїх функцій. Він має координувати зусилля всіх зацікавлених сторін та взаємодіяти з

європейськими органами, щоб забезпечити ефективну реалізацію державної політики.

Крім того, необхідно забезпечити належне фінансування та технічну підтримку для створення відповідних інфраструктурних та інформаційних систем, які забезпечать взаємодію українських та європейських компаній та організацій. Також слід розглянути можливість створення спеціалізованих центрів або інкубаторів для підтримки інновацій та стартапів в галузі цифрових технологій [49, с. 63].

Важливою складовою організаційного забезпечення є також забезпечення належної підготовки та навчання фахівців, які будуть займатися реалізацією державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. У зв'язку зі змінами, які супроводжують процес цифрової трансформації, необхідно забезпечити підвищення кваліфікації фахівців у галузі цифрових технологій, маркетингу, аналізу даних, інтернет-безпеки та інших сфер, які становлять основу цифрової економіки.

Для цього можна запровадити спеціалізовані програми підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, організувати тренінги та семінари для вже працюючих фахівців, створити можливості для стажування в компаніях-лідерах галузі, розвивати співпрацю з закордонними партнерами. Також можна розглядати можливість введення державної підтримки для створення центрів навчання з цифрових технологій та інформаційної безпеки, які зможуть надавати якісну освіту у цих галузях. Всі ці заходи допоможуть забезпечити високий рівень підготовки фахівців, які зможуть ефективно реалізовувати державну політику інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС [50, с. 92-93].

Фінансове забезпечення може бути важливою складовою для удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Забезпечення достатнього рівня фінансування може забезпечити успішну реалізацію проектів з інтеграції України до європейського цифрового ринку.

Один з можливих підходів до фінансування цих проектів може бути спрямований на залучення інвестиційних ресурсів з європейських країн, що мають інтерес до співпраці з Україною. Це може включати розвиток фінансових інструментів для залучення інвестицій, таких як кредитування, лізинг, факторинг, відкриття спільних підприємств тощо [50, с. 94].

Окрім цього, важливо розробити ефективні механізми забезпечення контролю за використанням фінансових ресурсів та їх ефективність. Необхідно забезпечити прозорість використання коштів та забезпечити звітність щодо їх використання.

Крім того, важливо підтримувати належний рівень фінансування для розвитку інфраструктури інформаційних технологій в Україні, зокрема в галузі ІТ-освіти та наукових досліджень. Це може допомогти залучити талановитих молодих фахівців та забезпечити їх кваліфіковану роботу на користь розвитку країни [50, с. 94].

Так, фінансове забезпечення може забезпечити успішну реалізацію проектів з інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Відповідне фінансування дозволить здійснювати необхідні заходи, зокрема розробку та впровадження необхідного законодавства, створення технічної інфраструктури, підвищення кваліфікації фахівців та інше. Такі заходи допоможуть Україні підвищити конкурентоспроможність на європейському ринку, залучати нові інвестиції та розширювати можливості для розвитку вітчизняних компаній та бізнесу.

3.2. Рекомендації щодо доцільності його використання на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС

Доцільність використання фінансового забезпечення на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС є надзвичайно важливою. Однією з основних перешкод для ефективної інтеграції є недостатнє фінансування проектів.

Наприклад, створення інфраструктури, яка відповідає європейським стандартам, може вимагати значних витрат, а розробка та впровадження нового законодавства також потребує витрат.

Фінансове забезпечення може допомогти подолати ці перешкоди, забезпечити стабільність фінансування проектів та забезпечити їх успішну реалізацію. Крім того, це дозволить Україні підтримувати високий темп розвитку та конкурентоспроможність на європейському ринку, що є важливим чинником для залучення інвестицій та розвитку вітчизняних компаній та бізнесу [51, с. 22].

Пропонується надати рекомендації щодо доцільності використання фінансового забезпечення на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС:

– Розробити детальний план дій з інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, визначити основні етапи та завдання, необхідні для реалізації проектів. Враховуючи ці завдання, необхідно визначити обсяг фінансових ресурсів, необхідних для їх виконання [51, с. 23].

– Забезпечити стабільне та надійне фінансування проектів. Для цього можна використовувати державні та міжнародні фінансові ресурси, а також залучати інвестиції вітчизняних та іноземних компаній.

– Розглянути можливість співфінансування проектів з боку ЄС. Для цього необхідно розробити якісні проекти, які відповідають європейським стандартам та вимогам.

– Визначити та підтримувати механізми моніторингу та оцінки ефективності фінансового забезпечення проектів. Це дозволить вчасно виявляти можливі проблеми та уникати затримок у реалізації проектів.

– Розвивати партнерські відносини з країнами ЄС та активно залучати їх до реалізації проектів. Це дозволить забезпечити взаємовигідну співпрацю та залучити додаткові ресурси для інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС.

– Забезпечити відкритість та прозорість у використанні фінансових ресурсів. Для цього необхідно забезпечити доступність інформації про витрати та результати проектів. Державні органи та організації, що отримують фінансування, повинні

регулярно оприлюднювати звіти про витрати, результати та плани на майбутнє. Це дозволить громадськості, бізнесу та іншим зацікавленим сторонам відстежувати, як використовуються фінансові ресурси та чи досягаються мети проектів [51, с. 23-27].

– Розглянути можливість впровадження механізмів контролю та аудиту витрат. Це дозволить забезпечити використання фінансових ресурсів відповідно до призначення та уникнути корупційних ризиків.

– Розвивати та підтримувати конкурентну середу серед компаній, які беруть участь у реалізації проектів. Це дозволить забезпечити оптимальне використання фінансових ресурсів та досягнення максимального ефекту від проектів.

– Забезпечити належний рівень кваліфікації фахівців, які займаються реалізацією проектів. Це дозволить забезпечити якісне та ефективне виконання завдань та уникнути затримок у реалізації проектів [51, с. 27].

– Вирішувати питання забезпечення безпеки та захисту персональних даних у процесі інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. Для цього необхідно враховувати європейські стандарти та рекомендації та забезпечувати виконання вимог щодо захисту персональних даних та інформації.

– Розробка детального плану дій є ключовим етапом в інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. Для його розробки необхідно враховувати стратегічні цілі, завдання та потреби української економіки та бізнесу.

У плані дій потрібно визначити основні етапи та завдання, які необхідно виконати для досягнення цілей інтеграції. Також необхідно розробити конкретний план фінансування проектів на кожному етапі [51, с. 28].

– Оцінка обсягу фінансових ресурсів, необхідних для виконання проектів, повинна ґрунтуватися на детальних аналізах ринку та вартості потрібних технологій та послуг. Необхідно визначити, які заходи можуть бути фінансово підтримані з державного бюджету, а які можуть залучати інвестиції та кредитні ресурси.

Крім того, необхідно планувати фінансову підтримку проектів на довгостроковій основі, що забезпечить стабільність у реалізації проектів та розвитку інфраструктури [51, с. 30].

Отже, рекомендацією щодо доцільності використання фінансового забезпечення на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС є розробка детального плану дій та оцінка обсягу фінансових ресурсів, необхідних для реалізації проектів на кожному етапі.

Залучення інвестицій та кредитів може стати ефективним інструментом фінансового забезпечення проектів на довгостроковій основі. Для залучення інвестицій необхідно виявити потенційних інвесторів та підготувати комплексну інформацію про проекти з розкриттям фінансових показників, показників ефективності та перспектив розвитку. Для цього можна створити спеціальні інформаційні матеріали та презентації, організувати зустрічі та переговори з потенційними інвесторами [51, с. 31].

Крім того, для залучення кредитів можна використовувати різноманітні інструменти, такі як облігації, кредитні лінії, проекти спільного інвестування тощо. Важливо забезпечити високий рівень довіри серед кредиторів та інвесторів, що може бути досягнуто завдяки відкритості та прозорості у використанні фінансових ресурсів та дотриманню принципів доброчесності та етичності.

Таким чином, залучення інвестицій та кредитів може стати додатковим джерелом фінансування проектів на довгостроковій основі та забезпечити їх успішну реалізацію. Однак важливо дотримуватись принципів прозорості та ефективного використання фінансових ресурсів.

Співфінансування проектів з боку ЄС є однією з можливих рекомендацій щодо доцільності використання фінансового забезпечення на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. Європейська комісія та інші європейські органи надають фінансову підтримку проектам, спрямованим на інтеграцію країн-кандидатів в єдиний цифровий ринок ЄС [52, с. 38].

Для того, щоб отримати фінансову підтримку від ЄС, необхідно розробити проект, який відповідатиме європейським стандартам та потребам ринку. Також

важливо мати ефективний механізм контролю та звітності про використання фінансових ресурсів.

Тому, співфінансування проектів з боку ЄС може бути важливим джерелом фінансування проектів на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, але необхідно дотримуватися європейських стандартів та ефективно контролювати використання фінансових ресурсів [52, с. 39].

Механізми моніторингу та оцінки ефективності фінансового забезпечення проектів є надзвичайно важливими на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. Ці механізми дозволяють визначати, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси та чи досягаються поставлені цілі.

Для розробки та впровадження механізмів моніторингу та оцінки ефективності фінансового забезпечення необхідно визначити показники, які будуть вимірюватися, а також забезпечити доступність та достовірність даних. Важливо також розробити систему звітності та оцінки проектів, щоб забезпечити можливість їх порівняння та визначення найбільш ефективних рішень [52, с. 39].

Для забезпечення відкритості та прозорості у використанні фінансових ресурсів на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, рекомендується виконувати наступні кроки [52, с. 40]:

- Розробити стратегію використання фінансових ресурсів для інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, яка буде містити конкретні цілі та завдання, розписані за етапами та строками виконання.

- Створити механізми звітності та контролю за використанням фінансових ресурсів, які включатимуть щомісячну, щоквартальну та щорічну звітність про витрати та результати.

- Забезпечити відкритий доступ до інформації про використання фінансових ресурсів через створення електронної платформи, на якій будуть публікуватись всі деталі щодо витрат та результатів.

- Визначити процедури відбору та оцінювання проектів, що фінансуються з бюджету, з метою забезпечення прозорості та ефективності використання фінансових ресурсів.

– Залучати громадськість та стейкхолдерів до процесу планування та виконання проектів, що фінансуються з бюджету, з метою забезпечення максимальної прозорості та обґрунтованості рішень.

– Забезпечити належне навчання та підвищення кваліфікації фахівців, які займаються управлінням фінансовими ресурсами на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, з метою забезпечення ефективного використання цих ресурсів [52, с. 40].

3.3. Рекомендації щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку

Рекомендації щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку є дуже важливими для розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку.

Перш за все, інтеграція України в єдиний цифровий ринок ЄС дозволить українським компаніям збільшити свій обсяг зовнішньої торгівлі та знайти нові ринки збуту. Це дозволить їм залучити нові інвестиції, збільшити свої доходи та зростати в цілому [53, с. 214].

Друге, активізація співробітництва з ЄС дозволить Україні отримувати доступ до новітніх технологій та знань в галузі цифрової економіки, що також сприятиме розвитку країни.

Крім того, важливо пам'ятати, що реалізація рекомендації щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку є важливою складовою Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Це означає, що виконання цих рекомендацій дозволить Україні збільшити шанси на отримання додаткової підтримки та фінансування з боку ЄС [53, с. 214-217].

Отже, активізація співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку є важливим кроком для розвитку країни та її інтеграції в європейський економічний простір.

Для активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку рекомендується виконувати наступні кроки:

– Розробити спільний план дій з питань інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, який буде містити конкретні цілі та завдання, розписані за етапами та строками виконання.

Розробка спільного плану дій є дуже важливим етапом в активізації співробітництва між Україною та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку. Такий план дій має містити конкретні цілі та завдання, які будуть розписані за етапами та строками виконання. Він допоможе забезпечити прозорість та координацію зусиль між сторонами, а також дозволить кожній стороні зосередитися на важливих завданнях і досягти успіху у виконанні спільної мети [53, с. 216].

План дій може включати такі етапи, як аналіз стану та потенціалу цифрового ринку в Україні, визначення пріоритетних напрямків співпраці, розробка конкретних заходів та проектів, оцінка їх ефективності та результативності, моніторинг та оцінка прогресу. Також можуть бути визначені спеціальні комітети або робочі групи для вирішення конкретних завдань та підготовки рекомендацій.

Розробка та виконання спільного плану дій допоможе забезпечити ефективне використання ресурсів, сприятиме залученню інвестицій в цифрову інфраструктуру України та підвищенню її конкурентоспроможності на європейському ринку. Такий план також допоможе забезпечити відкритість та прозорість у використанні фінансових ресурсів та підвищить довіру до України як надійного партнера у співпраці з ЄС [54, с. 406].

– Розширювати співпрацю з європейськими компаніями з метою обміну досвідом та технологіями в галузі інформаційних технологій та електронної комерції.

Залучати до співпраці українських інноваторів та стартапів для розробки та впровадження інноваційних продуктів та послуг на європейському ринку.

Рекомендація щодо залучення українських інноваторів та стартапів до співпраці з ЄС з метою розробки та впровадження інноваційних продуктів та послуг на європейському ринку є дуже важливою для успішної інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС. Європейський ринок надає багато можливостей для українських компаній, але для їх успішного входження на ринок необхідно мати високі технологічні компетенції та інноваційні продукти та послуги [54, с. 407].

Залучення українських новаторів та стартапів до співпраці з ЄС має на меті створення сприятливих умов для їх розвитку та підтримки. Це може бути досягнуто через розробку спільних проектів з європейськими компаніями, взаємний обмін досвідом та технологіями, а також підтримку з боку держави, яка може надавати фінансову та інфраструктурну підтримку для стартапів та інноваторів.

Такий підхід може створити нові можливості для українських компаній, дозволяючи їм розвиватися та конкурувати на європейському ринку. Крім того, співпраця з європейськими компаніями може сприяти підвищенню якості продуктів та послуг, що розробляються в Україні, а також забезпечити доступ до нових ринків та можливостей для збільшення обсягів експорту [54, с. 408].

Так, залучення українських інноваторів та стартапів до співпраці з ЄС є важливою складовою успішної інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. Це дозволить українським компаніям отримати доступ до нових технологій та ринків збуту, підвищити їх конкурентоспроможність, збільшити виробництво та створити нові робочі місця. Крім того, співпраця з європейськими партнерами дозволить українським стартапам та інноваторам отримати підтримку та інвестиції для розвитку та впровадження своїх ідей та проектів. Однак, для успішної співпраці необхідно створити сприятливі умови для розвитку інноваційного середовища в Україні, залучити фінансові та інші ресурси для підтримки молодих компаній та інноваційних проектів.

– Розвивати міжнародні проекти з питань інформаційної безпеки та захисту персональних даних. З огляду на те, що цифрові технології стають все більш поширеними і проникають в усі сфери життя, захист персональних даних та інформаційна безпека стають особливо важливими. Створення спільних проектів та програм з питань захисту персональних даних та інформаційної безпеки допоможе підвищити рівень захисту даних українських громадян та компаній, а також забезпечити взаємне довір'я та співпрацю між Україною та країнами ЄС в галузі цифрових технологій [54, с. 409].

– Забезпечити взаємне визнання електронних підписів та інших електронних документів, що створює умови для здійснення електронного діловодства та електронної комерції між Україною та країнами ЄС. Це допоможе покращити бізнес-клімат та забезпечити більші можливості для підприємств обох сторін на єдиному цифровому ринку. Рекомендація щодо активізації співробітництва України та ЄС з питань інтеграції до єдиного цифрового ринку передбачає саме такий крок [55, с. 219].

– Проводити спільні проекти з питань розвитку інфраструктури Інтернету речей, хмарних технологій та штучного інтелекту. Це дозволить спільно розробляти та впроваджувати нові технології та продукти, що забезпечать покращення якості життя громадян та конкурентоспроможність бізнесу. Разом з тим, проведення спільних проектів сприятиме зміцненню партнерства між Україною та країнами ЄС в галузі цифрових технологій та підвищенню рівня інноваційності в регіоні.

– Підвищувати кваліфікацію фахівців в галузі інформаційних технологій та електронної комерції через стажування та навчання в європейських університетах та компаніях. Це є дуже важливою рекомендацією для підвищення рівня кваліфікації фахівців в Україні в галузі інформаційних технологій та електронної комерції. Зараз європейські університети та компанії є лідерами у цих галузях, тому для українських фахівців важливо мати можливість отримувати досвід та знання від них.

– Стажування та навчання в європейських університетах та компаніях допоможуть українським фахівцям зрозуміти нові технології та методи роботи, а також відкривати нові можливості для розвитку своєї кар'єри в майбутньому [56, с. 35].

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки.

1. Цифровий ринок можна описати як віртуальне середовище, яке включає в себе різноманітні інформаційні технології, що дозволяють здійснювати електронну комерцію та обмін інформацією в Інтернеті. До складових цифрового ринку можна віднести електронну комерцію, електронні платежі, електронну ідентифікацію, електронний документообіг, електронну аутентифікацію, кібербезпеку, а також різноманітні послуги, що базуються на технологіях Інтернету речей та хмарних технологій. Отже, розвиток цифрового ринку є надзвичайно важливим завданням для України, яка має намір інтегруватися до єдиного цифрового ринку ЄС.

Передумовами інтеграції є технічне забезпечення, розвиток цифрових технологій, а перевагами інтеграції єдиного цифрового ринку ЄС для України є доступ до нових технологій та інновацій, можливість залучення іноземних інвестицій, розвиток цифрової інфраструктури та збільшення експорту послуг. Доцільність інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС полягає в тому, що це сприятиме подальшому розвитку економіки країни, збільшенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку, а також збільшенню доступності та якості цифрових послуг для населення.

2. У роботі проаналізовано документи з нормативно-правового регулювання щодо формування єдиного цифрового ринку Європейського Союзу, а також організаційні основи та принципи функціонування. За результатами дослідження було встановлено, що формування єдиного цифрового ринку ЄС базується на таких правових актах як «Директива про електронну комерцію», «Директива про авторське право в цифровому доклді» та «Постанова про стратегію єдиного цифрового ринку». Єдиний цифровий ринок ЄС базується на принципах вільного руху товарів, послуг та інформації, що забезпечується шляхом створення спільного регуляторного середовища та розвитку цифрової інфраструктури.

Отже, нормативно-правове регулювання щодо формування єдиного цифрового ринку ЄС та організаційні основи його функціонування є дуже важливими для забезпечення стійкого та ефективного розвитку цифрової економіки в ЄС.

3. Аналіз розвитку цифрової інфраструктури в Україні свідчить, що країна активно розвивається в цифровому напрямку, але однією з найбільших проблем є низький рівень доступності швидкісного Інтернету, зокрема в сільських районах. Необхідно поліпшити якість інформаційних послуг та забезпечити їх доступність для всіх громадян. Розвиток цифрової інфраструктури в Україні ще потребує значних зусиль для досягнення відповідності європейським критеріям. Проте, уряд та приватний сектор вже здійснюють дії для вирішення проблем, тому можна очікувати покращення ситуації в майбутньому.

Державна політика цифрового розвитку в Україні спрямована на створення сприятливих умов для розвитку цифрової економіки, залучення інвестицій у цифрові технології, підтримку стартапів та інноваційних підприємств. Було прийнято ряд важливих законів та програм, що мають на меті забезпечення правового регулювання в галузі цифрових технологій та забезпечення їх безпеки. Тому, необхідно відзначити проблеми, що гальмують процес інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС.

4. Аналіз стану нормативно-правової бази та діючих угод з питань інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС засвідчив, що країна вже прийняла ряд законів та регуляторних актів, що стосуються цифрового сектору. Варто зауважити, що існують проблеми з виконанням та застосуванням існуючих нормативно-правових актів, зокрема у галузі захисту персональних даних та боротьби з кіберзлочинністю.

Отже, можна зробити висновок, що Україна вже доклала певних зусиль для інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС, проте далі потрібні значні зусилля для гармонізації своїх законів та регулювання з європейськими стандартами в галузі цифрової економіки.

5. З метою успішної інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС, необхідно забезпечити удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики. Важливо убезпечити відповідність українського законодавства європейським стандартам, а також реалізувати дієву систему захисту прав споживачів та персональних даних. Для успішної інтеграції в єдиний цифровий ринок ЄС також потрібно гарантувати організаційне забезпечення.

Отже, для успішної інтеграції України до єдиного цифрового ринку ЄС удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики. Тільки таким чином Україна зможе дійсно вільно конкурувати на європейському ринку та забезпечити розвиток своєї економіки.

6. На шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС, використання висновку про удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики може стати корисним інструментом для державних органів, бізнесу та громадськості. Рекомендується використовувати висновок як основу для розробки стратегії інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС. Варто здійснити широку доступність до нього, розповсюджуючи його серед державних органів, бізнесу та громадськості.

Отже, використання висновку про удосконалення нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення державної політики є важливим інструментом на шляху інтеграції України в єдиний цифровий ринок ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загрійчук М.Ю. До проблеми визначення поняття, сутності та змісту цифрової трансформації регіону. *Юридична наука*. 2020. №3. С. 202-206.
2. Якушко І. Сутність та особливості цифрової трансформації. Проблеми і перспективи економіки та управління. *Теоретичні проблеми розвитку національної економіки*. Вип. № 4 (28). 2021. С. 75-82.
3. Цифрова економіка : підручник / Т. І. Олешко, Н. В. Касьянова, С. Ф. Смерічевський та ін. К. : НАУ, 2022. 200 с.
4. Вінник О. Переваги та ризики цифровізації економіки: проблеми правового регулювання. *Підприємство, господарства і право*. Вип. 3. 2020. С. 56-62.
5. Жекало Г. І. Цифрова економіка України: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 26(1). С. 56-60.
6. Кіреєв Д. Б. Розвиток цифрової економіки як елемент стратегії суспільного розвитку в Україні. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського*. Серія : Державне управління. 2019. Том 30 (69). № 1. С. 38–44.
7. Філіппова С.В., Малін О.Л. Сутність та виклики цифровізації економіки для державно-приватного партнерства. *Economic journal Odessa polytechnic university*. Вип. № 3 (13). 2020. С. 55-63.
8. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. № 3 (27). 2017. С.13-21.
9. Фіщук В. Що дасть Україні розвиток цифрової економіки? *Future*. 2019. Електронне видання. URL: <https://futuremagazine.io/ua/shho-dast-ukrayini-rozvitok-tsifrovoyi-ekonomiki>
10. Хорунжак Н.М. Облік в умовах цифрової економіки: проблеми і перспективи. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 45. С. 175-179.

11. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 року № 2155-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 45, ст. 400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

12. Про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС: Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) від 23 липня 2014 року № 910/2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_016-14#Text

13. Про затвердження вимог у сфері електронних довірчих послуг та Порядку перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг: Постанова КМУ від 7 листопада 2018 р. № 992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-п#Text>

14. Complex System of Information Protection – applicable to hardware and software used by QTSP and public ICT systems. Електронне видання. URL: <https://data.gov.ua/dataset/eab73672-181f-4b20-8819-56d47723ff11>

15. Левицька Н.О. Сучасні тенденції розвитку нормативно-правового регулювання цифрової економіки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5/2019. С. 26–29.

16. Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку («Директива про електронну комерцію»): Директива 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 08.06.2000 року № 2000/31/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_224#Text

17. Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних): Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text

18. Про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС: Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 від 17 квітня 2019 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-19#Text

19. Про заходи для високого спільного рівня безпеки мережевих та інформаційних систем на території Союзу: Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/1148 від 6 липня 2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-16#Text

20. Єфремова К. В. Єдиний цифровий ринок Європи та України. С. 47-55. Електронне видання. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Yefremova.pdf>

21. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. 2020. 100 с. Електронне видання. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf

22. Економічні переваги від інтеграції в Єдиний цифровий ринок ЄС: названі реальні цифри. *Офіційний веб-сайт Міністерства цифрової трансформації України*. 2020. Електронне видання. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/ekonomichni-perevagi-vid-integratsii-v-ediniy-tsifroviy-rinok-es-nazvani-realni-tsifri>

23. Єдиний цифровий ринок з ЄС: плани Мінцифри. 2023. Електронне видання. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/-ediniy-cifroviy-rinok-z-es-plani-mincfri.html>

24. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах: використання мережі Інтернет, послуг хмарних обчислень, робототехніки. Електронне видання. URL: ukrstat.gov.ua

25. Котелевець Д. О. Тенденції розвитку цифрової економіки в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. Вип. 5. 2022. Електронне видання. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-03-01>

26. Горизонт 2020. *Офіційний сайт Міністерство освіти і науки України*. Електронне видання. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/yevrointegraciya/ramkovi-programi-z-doslidzhen-ta-innovacij-gorizont-2020-ta-gorizont-yevropa-ta-iniciativi-yevropejskoyi-komisiyi-yevropejskij-zelenij-kurs/gorizont-2020>

27. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом за 2022 рік. Електронне видання. URL: <https://eu->

[ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf](https://www.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf)

28. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 року № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>

29. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку: Закон України від 16.12.2021 року № 1971-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1971-20#Text>

30. Мінцифри: Стартував 3-річний проект технічної допомоги ЄС щодо підтримки цифрової політики України. 2021. Електронне видання. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-startuvav-3-richnij-proekt-tehnicnoyi-dopomogi-yes-shchodo-pidtrimki-cifrovoyi-politiki-ukrayini>

31. Україна долучилася до Програми «Цифрова Європа»: що це означає. 2022. Електронне видання. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-doluchylasia-do-prohramy-tsyfrova-ievropa-shcho-tse-oznachaie>

32. Програма ЄС «Цифрова Європа» (2021-2027). Офіційний вебсайт Дія-Бізнес. Електронне видання. URL: <https://business.diia.gov.ua/digital-europe-programme>

33. Висновки Європейської комісії щодо заявок на вступ до ЄС. 2022. Електронне видання. URL: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/vysnovky-yevropejskoyi-komisiyi-shhodo-zayavok-na-vstup-do-yes/>

34. Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку" ("Директива про електронну комерцію"): Директива 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 08.06.2000 року № 2000/31/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_224#Text

35. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 року № 1023-XII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 30. ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

36. Зараз зв'язку та інформаційних технології в ЄС та Україні: особливості правового регулювання. Електронне видання. URL: <https://just.odessa.gov.ua/files/upload/files/16.pdf>

37. Connecting Europe Facility. Електронне видання. URL: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en

38. Гречко О. О. Впровадження державної політики цифрового розвитку органами місцевого самоврядування: нормативно-правовий аспект. Цифрові трансформації України 2020: виклики та реалії: зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 1 за матеріалами круглого столу, 18 вересня 2020 р. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. С. 29-38.

39. Островий О.В. Передумови формування державної політики цифрового розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Державне управління. Том 32 (71) № 6. 2021. С. 37-43.

40. Демчишак Н.Б., Глутковський М.О. Розвиток цифрової економіки в Україні: концептуальні основи, пріоритети та роль інновацій. *Інноваційна економіка*. 2020. № 5-6. С. 43–48.

41. Ляшенко В.І., Вишневецький О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ : НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2018. 252 с.

42. Кіндзерський Ю. В. Кібербезпека та становлення цифрової економіки: проблеми взаємозв'язку. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. Вип. № 3(71). 2020. С. 18-26.

43. Концепція розвитку цифрових компетентностей: Розпорядження КМУ від 2021 року. Електронне видання. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/kabmin-skhvaliv-kontseptsiyu-rozvitku-tsifrovikh-kompetentnostey-do-2025-roku/Dodatok-2.pdf

44. Проект Плану відновлення України. 2022. Електронне видання. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/digitization.pdf>

45. Шинкар, В. А. Проблеми і перспективи інтеграції України до ЄС. *Науковий вісник Ужгородського університету* : Серія: Економіка. Ужгород: Видавництво УжНУ "Говерла", 2012. Вип. 3 (37). С. 111–117.

46. Барановський О.І. Зміст трансформаційних процесів в економічних системах. *Вісник університету банківської справи*. 2017. Вип. № 1 (28). С. 3-14.

47. Бречко О. В. Детермінанти цифрової трансформації національної економіки. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 4. С. 7–24.

48. Воржакова Ю. П. Сутність цифрової трансформації з різних позицій підприємців та науковців. *Економіка та держава*. 2021. Вип. № 9. С. 107-111.

49. Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Київ : Центр Разумкова, вид-во Заповіт, 2020. 274 с.

50. Дубина М. Інституційні трансформації фінансової системи України в умовах розвитку цифрової економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. Вип. № 1 (25). С. 91-110.

51. Дубина М. В. Концептуальні аспекти дослідження сутності діджиталізації та її ролі в розвитку сучасного суспільства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. Вип. № 3 (19). С. 21-32.

52. Кудлаєнко С. В. Трансформаційні процеси і державна соціальна політика: необхідність врахування особливостей. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. № 18. С. 37-41.

53. Любохимець Л. С. Цифрова трансформація національної економіки: сучасний стан та тренди майбутнього. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. Вип. 4. С. 213-217.

54. Назарова Г. В. Цифрова економіка: етимологія та інституційна структура. Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 19 листопада 2021 р. Х.: ФОП Лібуркіна Л. М., 2021. С. 406-409.

55. Новак І. М. Трансформація менеджменту персоналу в цифровій екосистемі організації. Соціально-трудова сфера в координатах нової економіки та

глобальної соціоеко-номічної реальності: виклики, шляхи розвитку: зб. тез доп. учасників Міжнар. наук.-практ. конф.; 11–12 листопада 2020 р. К. : КНЕУ, 2021. С.218-220.

56. Шапошников К.С. Вплив інституційного середовища на інноваційний розвиток економіки регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип.29. С.34-36.

ДОДАТКИ

Додаток М 1

*Форма короткого звіту подібності за результатами перевірки КБР
Антиплагіатною інтернет-системою Unicheck*

Ім'я користувача: Національної економіки та публічного управління О...	ID перевірки: 1015296453
Дата перевірки: 29.05.2023 10:43:38 EEST	Тип перевірки: Doc vs Internet + Library
Дата звіту: 29.05.2023 11:10:21 EEST	ID користувача: 100005719

Назва документа: KNEPU_antiplag_EA-401_bak2023_Хоменко

Кількість сторінок: 62 Кількість слів: 14758 Кількість символів: 113988 Розмір файлу: 619.55 KB ID файлу: 1014968409

9.68%
Схожість

Найбільша схожість: 3.47% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1012796650)

5.06% Джерела з Інтернету 248 ..... Сторінка 64

7.41% Джерела з Бібліотеки 428 ..... Сторінка 67

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0%
Вилучень

Немає вилучених джерел